

Gent, leeftijdsvriendelijke stad

24 november 2020

OUDERENBELEIDSPLAN

Rudy Coddens

Schepen van Sociaal beleid & Armoedebestrijding, Gezondheid
& Zorg, Seniorenbeleid en Financiën
Stad Gent

gent:

Colofon

Stad Gent

Ouderenzorg

Publicatiedatum

24 november 2020

Contact

Ouderenzorg

Communicatie.ouderenzorg@stad.gent

Tel. +32 9 266 93 99

Adres

Stad Gent - Ouderenzorg

Onderbergen 82, 9000 Gent

Inhoud

Voorwoord	4
1. Wat voorafging	4
2. Situatieschets	7
2.1. Evolutie in Gent in cijfers	7
2.2. Missie	7
3. Gent, Leeftijdsvriendelijke stad	11
3.1. Publieke ruimte en gebouwen	11
3.2. Transport en mobiliteit	13
3.3. Wonen	15
3.4. Sociaal-culturele participatie	18
3.5. Respect en sociale inclusie	20
3.6. Maatschappelijke participatie	24
3.7. Communicatie en informatie	27
3.8. Gezondheid en zorg	29
4. Conclusie	34
5. Bijlagen	35
5.1. Budget	35
5.2. Bijlage begrippenlijst en afkortingen	35
5.3. Cijfers	42
5.4. Bronnen	58

Voorwoord

Een wijs man zei enkele jaren geleden in een krant: “De belangrijkste waarden om te kunnen samenleven zijn respect en integriteit, gekoppeld aan een fitte intelligentie en de nodige competenties. Voor de rest is leeftijd een zeer relatief begrip.” Die man is Ivan De Witte, succesvol bedrijfspsycholoog en ondernemer, maar vooral bekend als voorzitter van de Gantoise.

Die visie zit in ons beleid op het vlak van ouderenzorg, gebaseerd op een vrij simpele missie: de Stad Gent en haar partners moeten dienstverlening op maat voorzien, zodat elke Gentenaar zo lang mogelijk zelfstandig en kwaliteitsvol kan wonen en leven in zijn buurt. Wie dat níet meer kan moet snel, accuraat en met respect geholpen worden. De Stad moet er sowieso voor zorgen dat élke Gentenaar onbekommerd kan leven en werken; we moeten ‘gezond gedrag’ stimuleren en de motor zijn van vernieuwing, via partnerschappen en de inzet van technologie ten dienste van de mensen.

De belangrijkste leidraad bij ons beleidsvoorbereidende werk is het concept ‘8 – 80 cities’. Ingrep in het publieke domein die goed zijn voor een 8-jarige en voor een 80-jarige, zijn goed voor iedereen. Dat vindt u terug in de thema’s ‘publieke ruimte’ en ‘wonen’, waarin we pleiten voor levensloopbestendige wijken. Dat principe is ook elders gebruikt; er is naar alle bestuursdomeinen gekeken ‘met een leeftijdsvriendelijke bril’. Logisch voor een stadsbestuur dat wil dat iederéén er bij blijft horen, maar ook absoluut nodig omdat het om zo’n grote groep mensen gaat.

Dit document is bedoeld om te informeren en is tegelijk een engagementsverklaring: er staat in welke acties we de komende jaren willen ondernemen, en waarom. We hebben daarom geprobeerd om de tekst logisch op te bouwen, duidelijk verstaanbare taal te gebruiken, heel concreet te zijn en genoeg cijfers en achtergrondinformatie toe te voegen voor wie toch ‘iets dieper wil graven’.

Omdat Covid-19 de wereld sinds begin dit jaar in een zelden eerder geziene crisis stortte, hebben we deze beleidsnota bovendien grondig aangepast. De impact (vooral voor ouderen bijzonder groot), de maatregelen, de toekomstplannen: her en der wordt er naar verwezen. Het gaat vaak om uitzonderlijke maatregelen - meer dan nodig, in uitzonderlijke tijden. Want: we zitten allemaal in dezelfde storm, maar niet allemaal in dezelfde (stevige) boot. Solidariteit blijft ons hoogste goed. Het deed ook deugd te zien dat heel veel Gentenaars en verenigingen zich spontaan bereid toonden om vrijwillig te helpen of ‘een tand bij te steken’. Waarvoor nogmaals mijn bijzondere dank.

Dit plan is bovendien het resultaat van een lang inspraaktraject, met collega-politici, met onze ambtenaren, met middenveldorganisaties en natuurlijk vooral met ouderen. Ik ben politicus geworden met als motto ‘eerst luisteren, dát is aan politiek doen’. Dat heb ik ook bij de voorbereiding van dit plan gedaan: veel geluisterd, naar ideeën en suggesties, naar commentaar en kritiek. Met als ultieme doel dat Gent nog inclusiever zou worden voor ouderen.

Een veelgehoorde boutade in de politiek is ‘papier is gewillig’. Het is niet moeilijk om mooie plannen uit te schrijven, je moet er ook werk van maken. Het is goed om gezond sceptisch te zijn. Daarom daag ik u uit: vraag mij en mijn collega’s regelmatig hoe ver het staat met de uitvoering van onze plannen. Dat houdt ons scherp. Neem aan het eind van 2024 dit document en vraag wat er werd gerealiseerd. Daar hebt u recht op. Wij gaan in elk geval hard werken om zoveel mogelijk voor elkaar te krijgen. Omdat we daar uiteindelijk allemaal beter van worden.

Rudy Coddens

*Schepen van Sociaal beleid & Armoedebestrijding, Gezondheid & Zorg, Seniorenbeleid en Financiën
Gent, 24 september 2020*

1. Wat voorafging

Een dynamische stad op mensenmaat, met leefbare wijken, begint bij de betrokkenheid van de bewoners bij hun stad en hun wijk. Het is daarom belangrijk om Gentenaars van in het begin te betrekken bij alle toekomstplannen. De beleidsnota 'Gent, leeftijdsvriendelijke stad' kwam dan ook tot stand na een uitgebreid participatief voortraject.

- × **2017: Signalen 25 wijkbeurzen**

De afgelopen 6 jaar werden in alle 25 wijken wijkbeurzen georganiseerd. Bewoners en organisaties konden er in overleg gaan met de burgemeester, de schepenen en de ambtenaren over thema's die hun aanbelangen. De signalen relevant voor het ouderenbeleid werden in deze beleidsnota verwerkt.

- × **2017: Het ouderenbehoefteonderzoek**

Een 600-tal Gentse ouderen werden bevestigd in een uitgebreide enquête: het ouderenbehoefteonderzoek. De resultaten zijn na te lezen in de publicatie 'Ouderenbehoefteonderzoek 2018 – Een historische analyse en vergelijkende studie met andere centrumsteden en met Vlaanderen (Verté E., De Witte N., Verté D., University Press)'.
'

- × **2017: Stadsmonitor**

In 2017 vond binnen de 13 Vlaamse centrumsteden een grootschalige enquête plaats rond diverse thema's. In Gent werden ongeveer 14.500 inwoners bevestigd, waarvan meer dan 2200 65-plussers. De resultaten zijn na te lezen op de website van Stad Gent (zoek op 'Stadsmonitor').

- × **2017-2018: Interne bevestiging Ouderenzorg Stad Gent**

Alle medewerkers van het Departement Ouderenzorg dachten in groepen na over de uitdagingen voor de toekomst en hoe zij er met hun dienstverlening een antwoord op kunnen formuleren.

- × **2018: Memorandum Seniorenraad**

De Seniorenraad schreef een uitgebreid memorandum, waarbij ze per levensdomein van leeftijdsvriendelijk Gent aangaven welke acties voor hen belangrijk zijn en waar in de toekomst rond gewerkt moet worden.

- × **2018: Inspraaksessies met ouderen**

In het najaar van 2018 werden 8 inspraaksessies georganiseerd in verschillende Gentse regio's. In totaal namen ruim 200 Gentse 65-plussers deel. Er werden ook inspanningen geleverd om ouderen in kwetsbare situaties te betrekken. In de lokale dienstencentra werd vervoer voorzien om minder mobiele ouderen te bereiken. Er werden extra focusgroepen georganiseerd met kwetsbare ouderen (ouderen met migratie achtergrond, psychische kwetsbaarheid, minder mobiele ouderen...). Familie, vrijwilligers en bewoners van de woonzorgcentra konden op aparte sessies hun inbreng meegeven.

- × **2018: gesprekken met partnerorganisaties**

We gingen in gesprek met partnerorganisaties (zoals de thuiszorgorganisaties) en hadden een overleg met de directies van Gentse woonzorg- en assistentiewoningen. De Gentse Gezondheidsraad schreef een adviesnota en de beleidssignalen uit de signalenbundel 2018 werden meegenomen. Ook de signalen uit de wijkactieplannen van de sociaal

regisseurs werden - in die mate dat ze op ouderen betrekking hebben – meegenomen in dit plan.

× **2019: Naar een voorlopige versie**

Alle bovenstaande informatie werd samen met de nieuwste evoluties omtrent ouderenbeleid getoetst aan cijfers en nieuwe wetgeving. Daaruit ontstond een eerste versie van het ouderenbeleidsplan, met concrete doelstellingen en acties.

× **2019: Terugkoppeling naar de doelgroep en partners**

Deze eerste versie werd voorgelegd aan de betrokken interne en externe actoren. Er kwamen een aantal rondetafelgesprekken met onder meer de lokale Seniorenraden, de thuiszorgdiensten, de sector van de assistentiewoningen, de woonzorgcentra... Op basis van deze feedback werden heel wat aanpassingen gedaan in de beleidsnota.

× **Najaar 2019: Verankering binnen strategisch meerjarenplan**

In 2019 kwam het strategische meerjarenplan 2020—2025 van Stad Gent tot stand. Dit werd goedgekeurd op de gemeenteraad van 17 december 2019. Dit vormt het globale kader, waarin de doelstellingen en de acties van het ouderenbeleidsplan zitten.

× **Begin 2020: Bespreking nota op College van burgemeester en schepenen en Gemeenteraadcommissie**

In januari 2020 werd de ontwerp beleidsnota besproken en goedgekeurd op het College van burgemeester en schepenen. Begin februari werd de ontwerp beleidsnota een eerste keer voorgelegd aan de bevoegde Gemeenteraadcommissie onderwijs, welzijn en participatie. Na het debatcafé van 28 maart wordt de nota een tweede keer voorgelegd op de commissie. Tot slot volgt de goedkeuring door het college en de gemeenteraad.

× **Voorjaar 2020: Debatcafé - geannuleerd**

Op 28 maart 2020 was er een debatcafé gepland, burgers konden er hun mening geven over het ouderenbeleidsplan. Dit zou het sluitstuk van het participatief traject worden. Covid 19 gooide roet in het eten. Het debatcafé werd verschillende keren verplaatst, maar uiteindelijk helemaal geannuleerd.

× **2020-2025: Verankeren van participatie, inspraak en co-creatie in het beleid**

Na de definitieve goedkeuring van dit ouderenbeleidsplan, willen we de doelgroep en de partners blijvend betrekken bij alle relevante projecten en bij de uitvoering van het beleid. Concreet betekent dit dat we inspraak, participatie en co-creatie willen verankeren in de werking van onze organisatie. Dit is dan ook de rode draad in dit ouderenbeleidsplan....

2. Situatieschets

Wat zijn de uitdagingen voor de Gentse ouderen in de nabije toekomst? Hoe kan Stad Gent die samen met ouderen en partnerorganisaties aanpakken? Op deze vragen wil de beleidsnota 'Gent, leeftijdsvriendelijke stad' een antwoord bieden.

2.1. Evolutie in Gent in cijfers

In 2018 was één Vlaming op vijf 65 jaar en ouder. In 2030 zal dit bijna 1 op 4 zijn. Hierbij wordt nog geen rekening gehouden met het demografische effect van nieuwe ontwikkelingen in de geneeskunde en de technologie.

In absolute cijfers steeg de voorbije jaren het aantal 65-plussers ook in Gent. Op 1 januari 2019 telde Gent 43.342 65-plussers. Door de grote instroom van jongeren was er in Gent, in tegenstelling tot andere Vlaamse steden en gemeenten, echter nog geen sprake van vergrijzing. Momenteel zitten we op een kantelpunt waarbij vanaf 2020 volgens ook de vergrijzing in Gent op gang komt. Tegen 2030 komen er ongeveer 7.000 65-plusser bij. Dit komt overeen met een aandeel van meer dan 18%.

Opvallend was in de voorbije jaren de stijging van het aantal 80-plussers. Op 1 januari 2019 telde de stad 14.330 80-plussers. Dit is meer dan 5% van de Gentse bevolking.

De wijken met het meest aantal 65-plussers (meer dan één op vijf) zijn momenteel Mariakerke, Drongen, Gentbrugge, Watersportbaan-Ekkerghem, Zwijnaarde en Sint-Denijs-Westrem. De sterkste groei van het aantal 65-plussers (meer dan 10% sinds 2011) zagen we de voorbije jaren in Wondelgem, Drongen, Oostakker, Gentbrugge en Zwijnaarde.

Dit is 16,58% van de Gentse bevolking.

Meer weten over de evolutie van Gent in cijfers? Onder hoofdstuk 5.3 Cijfers (pagina 41) vind je een uitgebreide cijferanalyse terug.

2.2. COVID-19 een nieuwe realiteit?

Er is geen enkel virus dat onze samenleving zo onder druk heeft gezet als COVID-19. De impact op het leven van alle Gentenaars, jong en oud, is enorm en dit op alle vlakken: gezondheid, werk, onderwijs, vrije tijd...

De coronapandemie brak uit maart 2020, net toen het ouderenbeleidsplan in de finale ontwerpfasen was, en zo goed als klaar was voor publicatie. De vraag stelde zich of de in het ouderenbeleidsplan beschreven uitdagingen en bijhorende acties gewijzigd en/of aangevuld moesten worden.

Na een grondige analyse van het ouderenbeleidsplan, en een evaluatie van de 'geleerde lessen' tijdens de coronacrisis, kunnen we enkel besluiten dat Covid19 eerder een katalysator is, die de bestaande uitdagingen voor onze Gentse ouderen in een scherper daglicht plaatst.

De lockdown, met het tijdelijk wegvallen van dienstverlening zoals dagverzorgingscentra of ondersteuning door de lokale dienstencentra, zorgden er voor dat de **druk op mantelzorgers** meer dan ooit toenam. In het hoofdstuk *Gezondheid en zorg* gaan we hier dieper op in.

Maatregelen zoals de ‘sociale’ bubbels’ hadden dan weer een grote impact op het al precaire thema **vereenzaming**. Ouderen die voordien al sociaal kwetsbaar waren, dreigden nu helemaal geïsoleerd te raken. Meer hierover in het hoofdstuk *Respect en sociale inclusie*.

De vele mooie digitale initiatieven, bedoeld om de lockdown makkelijker te maken voor het brede publiek, maakten pijnlijk duidelijk dat de **digitale kloof** nog steeds een realiteit is voor een belangrijk deel van onze doelgroep, en dat dat er op dat gebied nog heel wat bakens te verzetten zijn (zie ook *Sociaal culturele participatie*).

Daarnaast toonde de problematiek van de besmettingen in de woonzorgcentra de nood aan om te evolueren naar meer **kleinschalige woon(zorg)initiatieven**. Een thema dat ook al aan bod kwam in het hoofdstuk *Wonen*.

Naast al deze uitdagingen zorgde het coronavirus ook voor een spontane opwelling van **solidariteit**. Het ging zowel om financiële steun voor kwetsbare Gentenaars (Gents solidariteitsfonds), als materiële en praktische hulp, zoals het naaien van mondklappers. Meer dan 2.000 Gentenaars registreerden zich via het online platform Genthelpt. Het Vrijwilligerspunt Gent ontving zo’n 200 hulpvragen en ging elke dag op zoek naar de juiste ‘match’. De hulpvragen waren erg uiteenlopend: hulp om boodschappen te doen, een telefoontje voor een babbel of hulp bij het bereiden van maaltijden en nog veel meer. Gentenaars hebben zich in deze crisis van hun meest solidaire kant laten zien en Gent als warme stad uitgedragen.

Ten slotte zorgde de coronacrisis voor een **bewustwording rond het thema gezondheid**, zowel bij het brede publiek, waar het thema al maandenlang het publieke debat beheerst, als bij onze beleidsmakers, waar een grotere financiële input in gezondheid meer dan ooit bovenaan de agenda staat. **Preventieve acties om gezond ouder te worden** maakten al een belangrijk deel uit van dit ouderenbeleidsplan. In het hoofdstuk *Gezondheid en zorg* lees je hier meer over.

2.3. Missie

Missie Ouderenzorg Stad Gent

De nota is opgebouwd volgens de 8 thema’s van een leeftijdsvriendelijke stad, die door de Wereldgezondheidsorganisatie (verder WHO – World Health Organisation) in 2007 werden uitgedacht: publieke ruimte en gebouwen, transport en mobiliteit, wonen, sociaal-culturele participatie, respect en sociale inclusie, maatschappelijke participatie, communicatie en informatie, en gezondheid en zorg. Dit concept staat dan ook centraal in de missie van het departement Ouderenzorg:

In 2025 is Gent een leeftijdsvriendelijke stad, waar elke Gentenaar actief ouder kan worden, maximaal en betekenisvol kan deelnemen aan de maatschappij en zo lang mogelijk zelfstandig en kwaliteitsvol kan wonen en leven in zijn wijk. Samen met alle Gentenaars en partners werkt Ouderenzorg aan dienstverlening en zorg op maat, vertrekkend vanuit de sterktes en wensen van de inwoners.

De missie ontleed

Een leeftijdsvriendelijke stad...

Door mee in te stappen in het concept van een leeftijdsvriendelijke stad van de WHO, erkennen we dat de noden van ouderen zich situeren op alle levensdomeinen en dat we ze holistisch benaderen.

Een leeftijdsvriendelijke stad is goed voor mensen van alle leeftijden. Ze werkt drempels in alle beleidsdomeinen weg, en stelt de Gentenaar in staat om actief ouder te worden, zonder leeftijdsdiscriminatie. Een leeftijdsvriendelijke stad gaat uit van een superdiverse samenleving, en geeft iedereen, jong en oud, de kans om deel te nemen aan alle aspecten van het maatschappelijke leven: wonen, werken, mobiliteit, groen, voorzieningen...

De voordelen van een leeftijdsvriendelijke stad komen niet enkel ten goede van ouderen. We leggen graag de link naar het concept '8-80 cities': ingrepen in het publiek domein die goed zijn voor een 8-jarige, of voor een 80-jarige, zijn goed voor iedereen. Dit concept zit duidelijk verwerkt in de thema's 'publieke ruimte', 'wonen',... verder in deze nota, waar we pleiten voor levensloopbestendige wijken. Maar uiteraard geldt het principe ook voor de andere levensdomeinen (denk bijvoorbeeld aan eenvoudige en heldere communicatie).

Elke Gentenaar actief ouder kan worden...

Het departement Ouderenzorg is er in eerste plaats voor de oudere Gentenaars. Maar wie zijn precies die 'ouderen'? Vaak valt dit samen met de levensfase waarin het beroepsactieve leven wordt afgerond. Wanneer die fase voor iemand ingaat, hangt af van verschillende factoren (fysieke en mentale gezondheid, opleidingsniveau, alleenstaand of gehuwd...). Een opdeling op basis van leeftijd alleen is dus onvoldoende. Het zou juister zijn om te spreken van 'ouderen en kwetsbare Gentenaars'. Maar ook die omschrijving schiet te kort. We willen ook preventief de actieve Gentenaar aanspreken om ouderdomskwalen te voorkomen. En we kiezen waar mogelijk voor intergenerationale samenwerkingen.

Maximaal en betekenisvol kan deelnemen aan de maatschappij...

Binnen ons beleid willen we zo veel mogelijk drempels wegwerken om een gelijke toegang tot ondersteuning en zorg voor alle ouderen en kwetsbare Gentenaars te bekomen. Daarom willen we alle stappen in het beleid, van voorbereiding tot uitvoering, aftoetsen aan de 7 B's van een toegankelijkheid: bekend, bereikbaar, begrijpbaar, bruikbaar, betrouwbaar, betaalbaar en beschikbaar.

We zien het informele netwerk als volwaardige partner in het zorgproces. Buurtbewoners, vrienden, kennissen en mantelzorgers zijn onmisbare schakels in een sterk sociaal netwerk. We zetten in op de (her)waardering en ondersteuning van dit sociale netwerk met informatie, persoonlijk advies en begeleiding, vorming, ondersteuning van emotionele en praktische aard en met contact met lotgenoten.

Zo lang mogelijk zelfstandig en kwaliteitsvol wonen...

Kwaliteitsvol, zelfstandig en betaalbaar wonen is één van de grote uitdagingen voor het verstedelijkte Gent. Er is een blijvende nood aan een gedifferentieerd, flexibel, hedendaags en betaalbaar aanbod dat balanceert op de raakvlakken tussen huisvesting, wonen, welzijn en zorg. Vanuit onze regiefunctie stimuleren we andere actoren om extra op zelfstandig wonen in te zetten. Daarnaast blijven we ook als actor onze rol spelen door een goed uitgewerkt aanbod op vlak van huisvesting en ondersteuning aan te bieden.

Leven in zijn buurt...

Elke buurt heeft zijn eigen sterktes en zwaktes. Dit vraagt om een aanpak op maat. Via levensloopbestendige wijken willen we een ruim aanbod van voldoende verschillende diensten, woonvormen en functies creëren zodat alles binnen of in de nabijheid van de wijk aanwezig is.

Samen met alle Gentenaars en partners...

We willen alle Gentenaars, interne en externe partners in Gent mobiliseren om mee te bouwen aan

een leeftijdsvriendelijke stad. Ouderenzorg wil een brugfiguur zijn en voert een continue dialoog tussen bewoners, lokale verenigingen en organisaties.

Dienstverlening en zorg op maat...

Als actor nemen we een rol op over het volledige zorgcontinuüm heen: zowel de preventie van zorg, de ondersteuning van thuiswonende ouderen als de gespecialiseerde zorg voor zorgbehoevende ouderen. Dat laatste doen we door aangename en stimulerende woon(zorg)omgevingen (woonzorgcentra, kortverblijven, dagverzorgingscentra, assistentie-woningen, nieuwe woonvormen...) aan te bieden, waarin kwaliteitsvolle zorg centraal staat.

In ons eigen ondersteunings- en dienstverleningsaanbod, maar ook in samenwerkingsverbanden, voorzien we de minst ingrijpende ondersteuning waar het kan en meer intense en gespecialiseerde zorg waar nodig. De focus ligt zo lang mogelijk op zelfredzaamheid, zelfzorg en zelfbeschikking. Door in te zetten op kennisdeling en door een betere coördinatie tussen alle zorg- en dienstverleners en het lokale netwerk, waarborgen we een betere kwaliteit, veiligheid en continuïteit van de zorg, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Door naast onze actorrol, ook een regisserende en/of faciliterende rol op te nemen, streven we er naar om het lokale zorg- en ondersteuningsaanbod op het gebied van kwaliteit, beschikbaarheid, continuïteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg te optimaliseren.

Vertrekkend vanuit de sterktes en wensen van onze inwoners...

Een leeftijdsvriendelijke stad gaat uit van de sterkte van ouderen. Want de maatschappelijke impact van ouderen is enorm. Ze nemen heel wat rollen op; vrijwilligerswerk en verenigingsleven, zorg voor kleinkinderen, mantelzorg, ondernemen...

3. Gent, Leeftijdsvriendelijke stad

3.1. Publieke ruimte en gebouwen

Inleiding

In 'Ruimte voor Gent', het ruimtelijke structuurplan van Stad Gent, wordt gepleit voor een toegankelijke stad met levensloopbestendige wijken. Dit zijn wijken waar alle leeftijden en alle samenlevingsvormen over alle generaties heen een plek kunnen vinden. De publieke ruimte en het aanbod van diensten en voorzieningen wordt afgestemd op alle bewoners, los van leeftijd of eventuele beperking. Het gaat dan om brede voetpaden zonder obstakels, goede oversteekplaatsen, voldoende verlichting en zitbanken, voldoende en gevarieerd aanbod van buurtwinkels en diensten, voldoende parkeerplaatsen voor minder mobiele personen, mogelijkheid tot ontspanning in de buurt, aansluiting op vlot en frequent openbaar vervoer.

In een levensloopbestendige stad kunnen ouderen langer zelfredzaam zijn en participeren aan het maatschappelijk leven. Tijdens de inspraaksessies bleek dat er nog werk aan de winkel is. Heel wat ouderen kaartten de vele trappen aan in openbare gebouwen. Ook de vraag naar voldoende zitbanken en openbare toiletten kwam vaak naar boven. Bijna 1 op 4 oudere Gentenaars geeft binnen het ouderenbehoeftenonderzoek aan dat die er tekort zijn. Vooral buiten de stadskern wordt er een tekort aan openbare toiletten ervaren.

Stad Gent zette al in op de toegankelijkheid van publieke ruimte en gebouwen. Via de toegankelijkheidsambtenaren kunnen zowel interne als externe diensten problemen melden, bijvoorbeeld wanneer mensen hinder ondervinden door slechte voetpaden rond hun woning. Daarnaast werd hard ingezet op de toegankelijkheid van de eigen stadsgebouwen. Bij elke (ver)bouw(ing) werd beroep gedaan op de technische expertise van de Dienst Zelfstandig Wonen of van Inter vzw (expertisecentrum in toegankelijkheid dat o.a. bouwkundig toegankelijkheidsadvies geeft).

Wat willen we?

Gent streeft naar een toegankelijke, veilige, gezonde en ontmoetingsvriendelijke publieke ruimte.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- *Door mee te ijveren voor integrale toegankelijkheid met specifieke aandacht voor de noden van ouderen.*
 - Knelpunten kunnen ons door interne en externe partners snel worden gemeld.
 - We komen op voor de belangen van de ouderen op overlegfora.
 - We maken aanbevelingen op, "Leeftijdsvriendelijk inrichten van het openbaar domein", als leidraad bij de herinrichting van de openbare ruimte. Hierbij hebben

we o.a. aandacht voor brede voetpaden zonder obstakels, goede oversteekplaatsen en voldoende verlichting en zitbanken.

- We nemen een actieve rol op zodat andere stadsdiensten en partnerorganisaties de aanbevelingen waar mogelijk en wenselijk ook in de praktijk kunnen omzetten .
 - We werken mee aan de acties uit het charter integrale toegankelijkheid o.a. bij het opmaken van een modelontwerp voor het toegankelijk (her)inrichten van een pilotzone uit het nieuwe voetgangersgebied.
- *Door mee te ijveren voor een openbaar domein dat uitnodigt tot sociale contacten, ook tussen jong en oud.*
 - We werken mee aan de uitbouw van levensloopbestendige wijken door onder andere in te zetten op wandelroutes voor jong en oud die uitnodigen tot ontmoeting (bv. experimenteren met beweegroute in Nieuw-Gent). We streven naar maximale afstemming van openbare ruimte, gebouwen en dienstverlening op die routes.
 - *Door ouderen inspraak te geven bij de herinrichting van het openbaar domein.*
 - In de ontwerpfase van projecten voor de herinrichting van het openbaar domein organiseren we (in samenwerking met wijkactoren) inspraaksessies, knelpuntwandelingen ... voor ouderen (o.a. in het Stadsvernieuwingsproject Muide Meulestede Morgen).

Samengevat

Gent streeft naar een toegankelijke, veilige, gezonde en ontmoetingsvriendelijke openbare ruimte en gebouwen. Want dit draagt bij tot het algemeen welzijn van ouderen. Daarom zetten we bij de herinrichting van het publiek domein in op integrale toegankelijkheid waarbij we oog hebben voor voldoende zitbanken en publiek sanitair, veilige oversteekplaatsen, straatverlichting ... Ouderen krijgen steeds inspraak, zodat zoveel mogelijk rekening kan gehouden worden met hun noden.

3.2. Transport en mobiliteit

Inleiding

De vergrijzing en de wens van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven, maakt dat zij in de toekomst steeds vaker en langer aan het verkeer zullen deelnemen. Zich vlot en veilig verplaatsen is een basisbehoefte en belangrijk om deel te nemen aan het openbare leven, van diensten en voorzieningen gebruik te maken, andere mensen te ontmoeten, enzovoort.

Maar ouderen – vooral fietsers en voetgangers – zijn vaak kwetsbaarder in het verkeer. Dit blijkt ook uit de cijfers van VIAS, het Belgisch expertisecentrum rond verbetering van verkeersveiligheid.

Op de inspraaksessies met ouderen bleek dat dit thema hen sterk beroert. Ouderen vragen respect en hoffelijkheid in het verkeer. Het gemengde fiets- en voetgangersverkeer is voor velen een bron van onzekerheid. De auto, nog steeds een belangrijk vervoersmiddel voor ouderen en minder mobiele personen, biedt niet altijd een oplossing in het stadscentrum. Ze willen ook dat er werk gemaakt wordt van aangepast verkeersmanagement zoals langere groenfases bij oversteekplaatsen. Ten slotte is er nood aan gerichte informatie over en sensibilisering over duurzame alternatieven zoals het openbaar vervoer, autodelen en taxicheques.

Stad Gent zette al in op vervoer voor ouderen. De lokale dienstencentra bieden vrijwilligersvervoer aan naar het dienstencentrum voor minder mobiele ouderen uit de wijk. In de woonzorgcentra en in sommige lokale dienstencentra staan duofietsen en/of rolstoelfietsen ter beschikking van bezoekers, bewoners en/of cliënten. En in een aantal lokale dienstencentra wordt geëxperimenteerd met een boodschappenbus. Daarnaast werden infosessies georganiseerd over autodelen.

Wat willen we?

Gent streeft naar een geïntegreerde mobiliteitsaanpak waarbij toegankelijkheid van het aanbod voor ouderen en de meest kwetsbaren voldoende aandacht krijgt.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- Door samen met alle betrokken actoren structurele oplossingen uit te werken die vervoersarmoede aanpakken.
 - We brengen het Gentse mobiliteitsaanbod en de knelpunten voor minder mobiele personen in kaart.
 - We werken mee vervoersoplossingen uit voor minder mobiele Gentenaars die zowel sociaal, financieel als ecologisch voordelig zijn (deeltaxi's, duo-/triofietsen, deelauto's voor aangepast vervoer, uitbreiding taxicheques...).
 - We ijveren voor voldoende fietsenstallingen bij belangrijke locaties voor ouderen (zoals lokale dienstencentra, Open Huizen, woonzorgcentra, assistentiewoningen...).
 - We werken mee aan de evaluatie van de Wandelbus.
 - We ijveren mee voor meer hoffelijkheid in het verkeer en meer controles in de voetgangerszones.

- We betrekken ouderen maximaal bij inspraak- en co-creatietrajecten van de wijkmobiliteitsplannen (bv. in Oud-Gentbrugge via toeleiding, knelpuntenwandelingen...).
- We bekijken hoe we het vrijwilligersvervoer kunnen optimaliseren.
- *Door de belangen van ouderen te vertegenwoordigen*
 - Interne en externe partners kunnen knelpunten in verband met mobiliteit en ouderen aan ons melden.
 - We vertegenwoordigen de belangen van ouderen bij onderhandelingen in verband met de Gentse vervoersregio (openbaar vervoer).
- *Door samen met het mobiliteitsbedrijf ouderen en vervoersaanbieders te informeren*
 - Via onze kanalen informeren we ouderen over bestaande vervoersmogelijkheden.
 - We ijveren bij De Lijn, NMBS, en andere vervoersaanbieders om maximaal in te spelen op de noden en behoeften van ouderen (o.a. door vorming)

Samengevat

Gent streeft naar een geïntegreerde mobiliteitsaanpak waarbij toegankelijkheid van het aanbod voor ouderen en de meest kwetsbaren voldoende aandacht krijgt. Een toegankelijk mobiliteitsaanbod is een belangrijk element om te kunnen deelnemen aan het openbare leven, van diensten en voorzieningen gebruik te maken en andere mensen te ontmoeten. Daarom werken we mee aan structurele oplossingen die vervoersarmoede aanpakken, informeren we vervoersaanbieders over de noden van ouderen en maken we het mobiliteitsaanbod beter bekend.

3.3. Wonen

Inleiding

De meeste ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen. Maar in Gent doen ze dat vaak in woningen die niet aangepast zijn aan hun noden of die te groot (geworden) zijn. Het is daarom belangrijk om ouderen goed te informeren over mogelijke woningaanpassingen of verhuismogelijkheden naar een meer geschikte woning .

Eén derde van de Gentse eigendomswoningen voldoet niet aan de kwaliteitseisen uit de Vlaamse Wooncode. Vooral trappen en drempels zijn problematisch. Er is nood aan ondersteuning op het gebied van levensloopbestendige woningaanpassingen.

Maar in een woningmarkt onder druk, is het ook belangrijk om in te zetten op betaalbare, kwalitatieve en innovatieve woonalternatieven voor ouderen. 18,5 % van de Gentse ouderen uit het ouderenbehoefteonderzoek vindt verhuizen naar een assistentiewoning het overwegen waard. Binnen het aanbod aan assistentiewoningen is er vooral nood aan sociale assistentiewoningen en assistentiewoningen met een betaalbare huurprijs.

De coronacrisis toonde nogmaals de erg moeilijke situatie aan van ouderen, vaak met een multiproblematiek, die in een preciaire woonsituatie verkeren (bijvoorbeeld daklozen). De volledige sector moet samenwerken om zo goed mogelijk aan deze complexe problematiek tegemoet te kunnen komen. De spontane samenwerkingen die ontstonden op het terrein tijdens de coronacrisis waren alvast een hoopgevend signaal, waarop verder gebouwd moet worden.

Gent zette al hard in op wonen voor ouderen. We baten 227 assistentiewoningen uit. De gratis dienstverlening 'ergotherapie aan huis' zorgt voor woningaanpassing en/of geeft advies over levensloopbestendig (ver-)bouwen aan Gentenaars. We voorzien een premie voor Gentenaars met een laag inkomen die wonen in erkende assistentiewoningen. En we streven naar een regiefunctie over woonvormen voor ouderen in de 25 wijken van Gent.

Wat willen we?

Gent wil ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en kwalitatief thuis laten wonen of in een aangepaste woonvorm in hun wijk.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- *Door preventief te werken om levensloopbestendig bouwen en (ver)nieuwbouw te realiseren.*
 - In samenwerking met bouwpromotoren en sociale huisvestingsmaatschappijen zetten we in op nieuwe initiatieven in wijken met veel ouderen, waar de nodige voorzieningen aanwezig zijn om levensloopbestendig te wonen (binnen filosofie van 'Ruimte voor ouderen/Ruimte voor Gent').
 - In samenwerking met bouwpromotoren, sociale huisvestingsmaatschappijen, universiteiten, lokale actoren en de toegankelijkheidsambtenaar zoeken we naar oplossingen om toekomstige bouwprojecten maximaal GOLLD (Gentse Ontwerpen LevensLoopbestendig Design) te maken.

- We informeren particuliere eigenaars en huurders over de minimale normen voor aangepast wonen in privé-bouw.
- *Door gepaste ondersteuning te voorzien wanneer het comfort en de veiligheid van de bestaande woning onvoldoende dreigt te worden:*
 - Samen met betrokken partners informeren en adviseren we ouderen, met extra aandacht voor de groep 60 tot 69-jarigen, over woningaanpassingen.
 - We bekijken hoe ook huurders in aanmerking kunnen komen voor premies voor woningaanpassingen.
 - We onderzoeken alternatieve financiering (zoals (sociale) impactinvesteringen, coöperatieven rollend fonds, ...) om ouderen maximaal in een aangepaste woning te laten wonen. Bijvoorbeeld: Gent Knapt Op is een project met Gentse en Europese middelen.
 - We ondersteunen ouderen die wensen te verhuizen van een onaangepaste of te grote woning naar een kleinere en/of aangepaste woonvorm.
 - We ontwikkelen een systeem waarbij mensen een bepaalde woonvorm gedurende een korte tijd kunnen uittesten.
- *Door voor ouderen en personen met een fysieke beperking een aangepast crisisaanbod te voorzien.*
 - We organiseren structureel overleg tussen alle sleutelactoren wonen om het aanbod noodwoningen, transitwoningen... verder in kaart te brengen en gaan samen op zoek naar bijkomende creatieve oplossingen, zowel preventief als curatief.
 - Samen met de Gentse aanbieders van erkende assistentiewoningen ijveren we voor een gepast aanbod voor ouderen die wegens uithuiszetting dakloos dreigen te worden.
 - We zorgen voor meer sleutelkluisjes aan de hoofdingangen van de appartementsgebouwen van de 5 Gentse sociale huisvestingsmaatschappijen.
 - We maken het 'personalarmsysteem met professionelen' bekend bij mensen met onvoldoende sociaal netwerk.
- *Door een kenniscentrum uit te bouwen voor professionele actoren met vragen over aangepast wonen.*
 - Professionele actoren (huisartsen, medewerkers van ziekenhuizen, zorgaanbieders,...) kunnen bij ons terecht met vragen rond woonvormen, hulpmiddelen, technologieën...
 - Deze professionele actoren kunnen hulpmiddelen en technologieën (bv. personalarmsysteem) uitlenen en deze ter beschikking stellen voor Gentenaars.
 - We verkennen de digitale mogelijkheden in het uitbouwen van levensloopbestendige woningen en aangepast wonen (vb track and trace-

systemen, digitale bescherming valpreventie, spraaktechnologie...).

- *Door samen met partners een voldoende, kwalitatief, goed gespreid en betaalbaar aanbod aan aangepaste woonvormen uit te werken, met extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.*
 - We nemen het initiatief om een netwerk voor assistentiewoningen in Gent op te starten.
 - We stimuleren de realisatie van meer betaalbare huurassistentiewoningen en aanpasbare of rolwagenaangepaste appartementen.
 - We zetten als pionier in Vlaanderen verder in op betaalbare assistentiewoningen via de premie voor assistentiewoningen en werken eventuele pijnpunten weg.
 - We onderzoeken de mogelijkheden tot een publiek-private samenwerking bij de realisatie en uitbating van private groepen van assistentiewoningen en streven daarbij naar een win-win situatie voor beiden.

- *Door te investeren in nieuwe en innovatieve woonvormen, aanvullend op het bestaande woonaanbod, als hefboom voor de sector.*
 - We onderzoeken de meerwaarde van de mobiele zorgwoning en evalueren de lopende test. Indien positief zorgen we voor meerdere woonunits in samenwerking met een private partner.
 - We stimuleren en adviseren omtrent zorgwonen / kangoeroewonen.
 - We onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van *intergenerationeel* cohousen, waarbij een groep ouderen samenwoont in een appartementsgebouw en elkaar ondersteunt in het dagelijks leven.
 - We bekijken de mogelijkheid van ‘aanleun-’ of zorgwoningen bij een Gents woonzorgcentrum, waar mensen met dementie en/of hun partner (tijdelijk) kunnen wonen.
 - We onderzoeken welke opportuniteiten groepswonen en intergenerationeel wonen bieden voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.
 - We blijven ijveren om bestaande regelgeving aan te passen of ‘regelluwte’ toe te staan voor innovatieve woonvormen.

Samengevat

Gent wil ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en kwalitatief thuis laten wonen of in een aangepaste woonvorm in hun wijk.

Iedereen heeft recht op menswaardig wonen: in een aangepaste woning, van goede kwaliteit, in een behoorlijke woonomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid.

We willen dit realiseren door een kenniscentrum uit te bouwen rond aangepast wonen voor professionelen en in te zetten op preventie, maar ook door particulieren te ondersteunen bij het levensloopbestendig maken van hun bestaande woning en door mee een kwalitatief aanbod aangepaste woningen uit te bouwen. Hiervoor kijken we ook naar innovatieve woonvormen. Ten slotte bouwen we ook mee aan een crisiswoonaanbod voor ouderen met een fysieke beperking.

3.4. Sociaal-culturele participatie

Inleiding

Sociaal-culturele participatie gaat over de deelname aan sociale en culturele activiteiten. Het belang hiervan kan nauwelijks onderschat worden. Ouderen actief laten participeren aan het sociaal-culturele leven is de beste preventie tegen de negatieve effecten van veroudering, en een belangrijke hefboom voor sociale cohesie.

We zien dat de noden en behoeften van ouderen hieromtrent volop in verandering zijn. De huidige generatie 65-plussers heeft op vlak van vrijetijd en cultuurbeleving andere verwachtingen en interesses dan de 65-plussers van pakweg 10 jaar geleden. Ze lezen bijvoorbeeld meer romans en gaan meer naar concerten, bioscopen, musea ... Maar ze zijn steeds minder lid van ouderenverenigingen. Indien activiteiten-, sport- en cultuuraanbieders relevant willen blijven voor de oudere van morgen, moeten ze in overleg met ouderen hun aanbod actualiseren en extra aandacht hebben voor kwetsbare ouderen.

Stad Gent zette al in op sociaal-culturele participatie voor ouderen: jaarlijks vindt de Seniorenweek plaats, onze woonzorgcentra organiseren activiteiten samen met de buurt (vb. plukboomgaard), de lokale dienstencentra beschikken over een uitgebreid activiteiten aanbod. Ze waken erover dat die activiteiten toegankelijk zijn, onder meer door gebruik te maken van de Uitpas.

Wat willen we?

Gent wil (kwetsbare) ouderen maximaal laten participeren aan het sociaal-culturele leven.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- *Door maximaal in te zetten op het toegankelijk en betaalbaar maken van het reguliere sport-, vrijetijds-, cultuur- en activiteiten aanbod voor ouderen.*
 - We werken drempels weg, samen met verenigingen, sociaal-culturele partners en organisaties. Bv. In samenwerking met De Vooruit wordt een pilootproject opgezet om samen met (kwetsbare) ouderen de toegankelijkheid en cultuurparticipatie te bevorderen.
 - We motiveren ouderen om actief deel te nemen aan het sport-, vrije tijd- en cultuuraanbod in de verschillende Gentse wijken.
 - We zetten in op sensibilisering en samenwerking tussen de brede cultuursector en de zorg- en welzijnspartners.
 - We stimuleren actoren om gebruik te maken van het Uitpassysteem.
 - We zetten in op digitale mogelijkheden i.k.v. cultuurparticipatie (bv. online theater, aanvullend digitaal aanbod tijdens seniorenweek...)

- *Door een complementair, toegankelijk en betaalbaar vrijetijds-, sport, cultuur- en activiteiten aanbod voor ouderen aan te bieden.*

- We werken verder aan een aanbod op maat van de Gentse oudere, met specifieke aandacht voor de meest kwetsbaren.
 - De toekomstige verwachtingen van ouderen brengen we in kaart door een bevraging bij jong gepensioneerden. Op basis hiervan wordt het bestaande aanbod herwerkt.
 - De lokale dienstencentra rollen het systeem van digitale verkoop verder uit.
- *Door een activiteitenaanbod uit te werken voor zwaar zorgbehoevenden.*
 - We stellen het activiteitenaanbod binnen onze woonzorgcentra maximaal open voor andere partners uit de wijk.
 - In samenwerking met wijkpartners ontwikkelen we initiatieven waar wijkbewoners met een zware zorgbehoefte kunnen op aansluiten.
 - We zoeken naar nieuwe samenwerkingsmodellen met de Gentse culturele actoren waarbij een specifieke aanbod voor zwaar zorgbehoevenden wordt uitgewerkt (bijvoorbeeld reizende tentoonstellingen in de woonzorgcentra).

Samengevat

Gent wil ouderen en kwetsbare doelgroepen maximaal en betekenisvol laten participeren aan de maatschappij. Het belang hiervan kan nauwelijks onderschat worden. Ouderen actief laten participeren aan het sociaal-culturele leven is meteen ook de beste preventie tegen de negatieve effecten van veroudering, en een belangrijke hefboom voor sociale cohesie. Enerzijds willen we dit doen door het bestaande aanbod maximaal toegankelijk te maken, maar ook door een complementair aanbod uit werken met aandacht voor de meest kwetsbaren.

3.5. Respect en sociale inclusie

Inleiding

Gent is een solidaire en warme stad. Tijdens de coronacrisis kwam dit meer dan ooit tot uiting. Er ontstond een vloedgolf aan sociale (burger)initiatieven. Maar er zijn nog steeds heel wat maatschappelijke uitdagingen. Onze Gentse samenleving is superdivers: jong en oud, m/v/x, verschillende nationaliteiten... Ook binnen elke groep zijn er heel wat verschillen. Dit geldt ook voor ouderen. De coronacrisis toonde aan dat de moeilijkst te bereiken doelgroepen vaak in de kou blijven staan.

Daarnaast merken we dat het aantal ouderen met een verhoogde kans op kwetsbaarheid in Gent aan het stijgen is: financieel kwetsbaren, ouderen met een migratie-achtergrond, personen met dementie, LGBTQ+ ouderen, alleenstaanden... Eenzaamheid is een groot probleem binnen onze maatschappij. Deze problematiek is met het intreden van de coronacrisis en de daaropvolgende lockdown enkel prangender geworden. Onder andere Teleonthaal maakte melding van een sterke stijging van (nieuwe) oproepen na het invoeren van de maatregelen. De meeste nieuwe oproepen waren afkomstig van zestigplussers en alleenstaanden.

Er is een tendens naar minder residentiële en meer ambulante zorg. Dit betekent dat meer kwetsbare ouderen zorg nodig hebben in hun thuissituatie en in hun buurt. Maar niet alle ouderen zijn even goed omringd, of vinden de weg naar het zorg- en dienstverleningsaanbod. Als lokale overheid willen we hier onze verantwoordelijkheid ten volle opnemen.

Inzetten op positieve beeldvorming van ouderen is een mogelijke strategie om respect en sociale inclusie te bevorderen. Daarnaast kunnen verbindende initiatieven tussen burgers van verschillende leeftijden bijdragen aan de inclusie van ouderen in een leeftijdsvriendelijke stad.

Stad Gent zet al in op een wijkgerichte dienstverlening via onze 11 lokale dienstencentra en 15 antennepunten. Binnen deze werking ligt de focus op outreachend werken, wat betekent dat we onze dienstverlening tot bij de burger brengen. Op die manier detecteren we steeds meer ouderen in kwetsbare situaties. Dit zijn vaak mensen die onder de radar van de reguliere hulpverlening zijn gebleven. Het initiatief 'Buren voor burens' vraagt Gentenaars wat tijd te maken voor hun burens, zeker voor wie wat hulp kan gebruiken. Via intergenerationele projecten zoals 'jong en oud in Gent' brengen we verschillende generaties samen en werken we mee aan een inclusieve stad. Ten slotte zet Stad Gent zich mee in voor een dementievriendelijk Gent waarin mensen met dementie een volwaardige plaats hebben en kunnen blijven deelnemen aan het dagelijkse leven.

Wat willen we?

We streven naar een inclusieve samenleving waar elke oudere in Gent een volwaardige plaats heeft en zich gerespecteerd en betrokken voelt.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- *Door laagdrempelig en outreachend te werken om zorgvragen te detecteren bij kwetsbare (wijk)bewoners die moeilijk de weg vinden naar hulp- en dienstverlening.*
 - We zorgen voor een optimale spreiding van de dienstverlening in Gent, bijvoorbeeld door de mogelijke hiaten binnen de antennewerking in kaart te brengen. Of door een twaalfde lokaal dienstencentrum te realiseren in Oostakker.

- We zoeken hiervoor bijkomende middelen bij bovenlokale overheden en we zetten de beschikbare middelen in daar waar de noden het hoogst zijn.
- We gaan aan de slag met de gelijke kansenmethodiek om onze lokale dienstencentra door te lichten op (fysieke en andere) drempels en voeren verbetervoorstellen uit.
 - We werken de preventieve huisbezoeken bij ouderen en hun mantelzorgers/zorgzame burens verder uit, om onze outreachende werking te optimaliseren. We onderzoeken hierbij o.a. welke kwetsbaarheidscriteria, methodieken, ... hier best voor kunnen gehanteerd worden.
 - We onderzoeken de mogelijkheden van laagdrempelige digitale dienstverlening (project vanuit GBO mbt chatfunctie, webwinkel, contactloos betalen ...)
- *Door in te zetten op netwerkversterkende initiatieven en het voorkomen van eenzaamheid, zowel bij thuiswonende als residentieel wonende ouderen.*
 - We leggen verbindingen met lokale actoren in de wijk en we zetten samenwerkingsverbanden op zodat er in elke wijk ontmoetingsmogelijkheden komen.
 - De gebouwen en tuinen van de lokale dienstencentra en woonzorgcentra worden waar mogelijk nog meer opengezet voor Gentenaars en wijkorganisaties.
 - We zetten in op preventieve huisbezoeken, met inzet van vrijwilligers en waar nodig het organiseren we netwerkondersteunende initiatieven.
 - We houden de vinger aan de pols bij (inter)nationaal onderzoek over nieuwe methodieken en hulpmiddelen die eenzaamheid kunnen aanpakken. We vertalen deze methodieken naar de Gentse context.
 - De psychologen van de lokale dienstencentra werken een traject (opleiding, infosessies, ...) uit omtrent het opbouwen en heropbouwen van sociale relaties op latere leeftijd.
 - Bovenop het bestaande aanbod van individuele begeleiding en voordrachten, werken onze psychologen groepsmethodieken uit rond 'wat na het overlijden van een partner, vriend, kind...'
 - We bekijken wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn op vlak van rouw en verlies met alle relevante partners in Gent.
 - *Door intergenerationele contacten te versterken en/of te faciliteren, waardoor de kloof tussen oud en jong kleiner wordt.*

Concreet:

 - We werken intergenerationele methodieken uit en ondersteunen partners om intergenerationeel verbindende initiatieven te nemen.
 - We brengen goede voorbeelden van intergenerationele initiatieven in beeld. We waarderen en stimuleren intergenerationeel ondernemen in Gent via de wedstrijd 'Jongenoudingent.be'.
 - We zetten in samenwerking met partners (bijkomende) intergenerationele initiatieven op.

- *Door onze algemene dienstverlening af te stemmen op specifieke doelgroepen.*

Concreet rond ouderen met migratieachtergrond:

- We zetten verder in op goeie praktijken (het betrekken van vrijwilligers met een migratieachtergrond binnen de LDC werking, deelnemen aan wereldvluchtelingendag, bezoek aan moskee in de wijk ...) om ouderen met migratieachtergrond te bereiken en toe te leiden naar het aanbod in de lokale dienstencentra.
- We leveren extra inspanningen om Gentenaars met migratieachtergrond te betrekken, onder meer via de bestaande 'klankbordgroep sleutelfiguren'.
- Samen met partnerorganisaties brengen we in kaart welke methodieken, instrumenten, werkwijzen, ... nog verder kunnen bijdragen aan het bieden van zorg op maat aan anderstalige ouderen.
- Woonzorgcentrum De Vijvers participeert aan een Vlaams project over cultuursensitieve zorg. De kennis vanuit dit project zal, na evaluatie, geïmplementeerd worden in onze woonzorgcentra.

Concreet rond personen met dementie:

- *We streven (in samenwerking met alle relevante stakeholders) naar een Dementievriendelijk Gent waarbij mensen met dementie een volwaardige plaats hebben in de samenleving.*
 - We betrekken personen met dementie en hun mantelzorgers bij het beleid en projecten van de Stad.
 - We brengen het thema dementie op een genuanceerde manier in beeld bij de Gentse bevolking.
 - We verhogen de basiskennis over dementie (signalen, omgaan met,...) door een vormingspakket op maat voor scholieren in horeca-opleidingen, vorming voor vrijwilligers, escaperoom, ...
 - Samen met de eerstelijnspartners zetten we in op vroegdetectie van dementie.
 - We verbeteren de samenwerking tussen de stakeholders door middel van afstemming, overleg en overkoepelende projecten (personen met dementie, mantelzorgers, zorginstellingen, overheid, ziekenfonds, ...).
 - We sensibiliseren de stadsdiensten, maar ook andere relevante actoren, om bijzondere aandacht te hebben in hun aanbod en werking om de inclusie van personen met dementie te bevorderen.
 - We herdenken de werking van het Inloophuis Dementie, zetten hierbij in op een grotere bekendmaking, een decentrale werking en een aangepast dienstverleningsaanbod op maat van de persoon met dementie en zijn mantelzorger.
 - We bouwen CasAperta en CasAperta Muzieksalon verder uit voor ouderen met dementie en hun naasten.

Concreet rond LGBTQ+:

- We screenen onze diensten en documenten op genderneutraliteit. We sensibiliseren onze bezoekers, bewoners, vrijwilligers en eigen medewerkers om hier voldoende aandacht voor te hebben.
- De ouderenzorgorganisaties van Stad Gent zullen in de communicatie en activiteiten blijvend aandacht besteden aan positieve beeldvorming omtrent LBTGQ+ ouderen (o.a. in beeldmateriaal, datingprogramma afwisselend voor hetero ouderen en voor lhbt+ ouderen, voordrachten omtrent relaties en seksualiteit naar ouderen).

Samengevat

We streven naar een inclusieve samenleving waar elke oudere in Gent een volwaardige plaats inneemt en zich gerespecteerd en betrokken voelt.

Ouderen willen een zelfstandig leven leiden, vrij van discriminatie, isolement, armoede, verwaarlozing of misbruik. Daarom zetten we in op het actief bestrijden van eenzaamheid, brengen we generaties samen via intergenerationele projecten en bouwen we verder aan een Dementievriendelijk Gent. We stemmen onze dienstverlening nog beter af op maat van specifieke doelgroepen. Door de verdere uitbouw van onze outreachende werking brengen we onze dienstverlening dichterbij de Gentenaar.

3.6. Maatschappelijke participatie

Inleiding

De nieuwe generatie ouderen hebben steeds vaker een hoger opleidingsniveau, kent welvaart en is het gewoon zelf keuzes te maken. Ze willen mee de agenda bepalen en de regie houden over hun eigen leven. Daarom is het belangrijk om binnen alle levensdomeinen inspraak, participatie en co-creatie van ouderen te versterken. Ze hebben heel wat te bieden aan de maatschappij en willen maximaal participeren.

Veel ouderen nemen diverse rollen op in de samenleving: zorg voor kleinkinderen, vrijwilligerswerk, mantelzorg, een engagement in een bestuur of het vervullen van betaalde arbeid. Tijdens de coronacrisis bleek eens te meer dat de vaak informele rollen die ouderen opnemen van onschatbare waarde zijn voor de samenleving.

Die rollen stellen hen ook in staat om sociale contacten op peil te houden, geven structuur aan de dag en houden hen langer actief. Als samenleving kunnen we hier nog meer op inzetten. Want in Gent blijkt er nog een groot onbenut potentieel aan ouderen die zich willen engageren als vrijwilliger of in een vereniging, maar die hun gading niet vinden in het huidige aanbod.

En ook leren stopt niet na de schoolbanken, en zelfs niet na het bereiken van de pensioenleeftijd. Vorming en opleiding werken als een belangrijke hefboom voor actief ouder worden. Het versterkt de persoonlijke ontwikkeling van ouderen, maar ook het sociale en culturele weefsel in de stad. Door ouderen de kans te geven zich levenslang te ontplooien, groeien hun welzijn, kennis, zelfvertrouwen en zelfstandigheid. Het is belangrijk om een breed en toegankelijk aanbod aan opleidingen en vormingen te organiseren, zodat iedereen met interesse hierop kan inspikken.

Stad Gent zet al in op participatie en inspraak en heeft de ambitie om dit nog veel meer in de werking in te bouwen. In de lokale dienstencentra zit inspraak verankerd in de centrumraad, en in de woonzorgcentra is er een bewonersraad. Daarnaast is er structureel overleg met de Gentse Seniorenraad en formuleren zij adviezen.

In de lokale dienstencentra kunnen ouderen terecht voor diverse activiteiten, vormingen of kunnen er aan de slag als vrijwilliger. Door een talent gedreven vrijwilligersbeleid, waarin werving, ondersteuning, waardering en betrokkenheid centraal staan, zijn er ondertussen meer dan 1500 vrijwilligers actief in onze lokale dienstencentra en woonzorgcentra.

Wat willen we?

Ouderen kunnen maximaal deelnemen aan het maatschappelijke leven.

Hoe kunnen we dit samen realiseren?

- *Door Gentse ouderen maximaal te betrekken bij hun stad en hun wijk in de verschillende beleidsdomeinen. Kwetsbare groepen krijgen hierbij extra aandacht.*
 - We stimuleren ouderen om hun stem te laten horen en actief deel te nemen aan participatie- en co-creatietrajecten over diverse maatschappelijke thema's en werken drempels tot deelname weg.
 - We motiveren en inspireren interne en externe partners om bij relevante projecten in te zetten op inspraak, participatie en co-creatie van ouderen vanaf de ontwerpfase.

- We ondersteunen de Seniorenraad in de verdere uitbouw van hun vernieuwde werking, en stimuleren hem om maximaal zijn adviesfunctie op te nemen en actief mee te bouwen aan het Gentse ouderenbeleid.
 - We experimenteren met nieuwe vormen van inspraak, participatie en co-creatie en delen onze ervaringen met externen.
 - We bouwen een stadsbreed en wijkgericht databestand uit van Gentse ouderen die aangeven betrokken te willen worden bij inspraak-, participatie- en co-creatietrajecten zodat ze gericht betrokken kunnen worden.
 - We zetten nieuwe samenwerkingen op tussen overheid, ouderen, het middenveld, bedrijven en kennisinstellingen en streven naar nieuwe verbindingen die de stad en de Gentenaars verder kunnen versterken.
- *Door samen met het Vrijwilligerspunt onze vrijwilligerswerking verder uit te bouwen.*
 - Samen met de vrijwilligers evalueren we het huidige vrijwilligersbeleid van Ouderenzorg en sturen we bij, rekening houdend met het gewijzigde wettelijke kader en de nieuwe maatschappelijke evoluties.
 - We bouwen een wervend rekruteringsbeleid uit om het onbenut potentieel aan vrijwilligers aan te spreken.
 - Ter ondersteuning en waardering van vrijwilligers stelt elke dienst van Ouderenzorg een verantwoordelijke voor vrijwilligersbeleid aan.
 - Om vrijwilligers maximaal in te zetten op hun competenties en talenten werken we verder aan een coachings- en opleidingsbeleid op maat.
 - We creëren een duidelijk kader voor kwetsbare vrijwilligers, om ook hun talenten en competenties ten volle in te zetten, met het oog op sociale waardering.
- *Door in te zetten op de verdere ontwikkeling van competenties en vaardigheden van ouderen.*
 - We stimuleren onderwijs- en vormingsinstellingen om hun bestaande aanbod leeftijdsvriendelijk te maken.
 - We stimuleren de diensten, verantwoordelijk voor onderwijs, om ouderen te informeren over het aanbod levenslang leren.
 - We ondersteunen ouderen om de digitale kloof te overbruggen (online vormingen, vaardigheden trainen, vorming over videochatten).
- We stimuleren de diensten verantwoordelijk voor werk om ouderen te informeren over nieuwe regelgeving over langer werken (flexijobs, onbelast bijverdienen, ...)

Samengevat

Ouderen moeten maximaal kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Daarom versterken we binnen alle beleidsdomeinen inspraak, participatie en co-creatie van ouderen. Ouderen willen

mee de agenda bepalen en de regie houden over hun eigen leven. Ze hebben heel wat te bieden aan de maatschappij en willen maximaal participeren. Daarom willen we de betrokkenheid van ouderen bij het beleid verhogen en hierbij extra aandacht schenken aan de meest kwetsbaren. We experimenteren ook met nieuwe vormen van inspraak en zetten waar mogelijk samenwerkingsverbanden op tussen alle betrokken actoren. Ten slotte bouwen we onze vrijwilligerswerking verder uit, zetten we in op levenslang leren en zorgen we ervoor dat ouderen geïnformeerd worden over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

3.7. Communicatie en informatie

Inleiding

Het kwam al aan bod in eerdere thema's: de ouderen van vandaag zijn mondiger en gaan uit van hun eigen sterkte. Ook de diversiteit onder ouderen, zowel naar opleidingsniveau, seksuele oriëntatie, herkomst ... neemt toe. Dit alles dient vertaald te worden in de communicatie over en voor ouderen. Daarom is het belangrijk om te blijven inzetten op positieve, maar vooral op diverse beeldvorming.

Daarnaast zien we een nieuwe kloof ontstaan in de maatschappij tussen de goed geïnformeerden en de niet-geïnformeerden. Deze kloof loopt vaak gelijk met de digitale geletterdheid, omdat steeds meer informatie enkel digitaal beschikbaar is. Het zou onjuist zijn om alle ouderen af te schrijven als digitaal ongeletterd, want ook ouderen hebben steeds vaker een smartphone en zijn zelf actief op sociale media. Maar traditionele media (drukwerk, radio en TV) zijn nog steeds prioritair. Het wordt een zaak om bij alle communicatie een evenwichtige mix van kanalen te gebruiken. Want degelijke informatieverstrekking, ook naar de meest kwetsbaren, is een basisvoorwaarde voor inspraak en participatie.

De coronacrisis bezorgde het imago van de ouderenzorg in het algemeen een stevige knauw. Rusthuizen werden 'sterfhuizen' genoemd of 'broeihaarden'. Ongenuanceerde en/of ongeïnformeerde meningen vonden gretige lezers op (sociale) media. Dit staat in schril contrast met de professionele en solidaire aanpak in de volledige Gentse zorgsector tijdens deze crisis. Het wordt een opdracht om het imago van onze sector, en dus ook het vertrouwen van de burger, te herstellen.

Tijdens de coronacrisis was er ook een opvallende tegenbeweging van mondige ouderen, thuiswonend of in woonzorgcentra, die niet langer wensten betutteld te worden, en niet langer enkel als 'kwetsbare doelgroep' gezien. De stem van ouderen wordt algemeen te weinig gehoord, maar tijdens corona werd dit pijnlijk geaccentueerd, omdat ze vaak het onderwerp van gesprek uitmaakten. In het hoofdstuk 'maatschappelijke participatie' tonen we al aan hoe we de stem van ouderen luider willen laten klinken, maar het wordt ook een zaak om hier in alle communicatie aandachtig voor te zijn, zodat we in onze formulering steeds uitgaan van de kracht van ouderen, en zelf niet in de val van de 'young gaze' stappen.

Stad Gent zette al in op communicatie naar ouderen. Er werd werk gemaakt van de professionalisering van de communicatie over onze eigen dienstverlening. Het stadsmagazine valt in elke bus. In de wijken waar Buurtwerk actief is valt 'Uit in je buurt' in de bus. De lokale dienstencentra zijn een info- en aanspreekpunt in de wijk. Buurtbewoners kunnen hier terecht met al hun zorg- en welzijnsvragen. Via het gratis tweemaandelijks tijdschrift WIJS komen ouderen te weten wat er allemaal te doen valt in de lokale dienstencentra. Terugkerende evenementen als de Seniorenweek, de doe-mee-week, enzovoort kregen professionele campagnes ter ondersteuning. We gebruiken de communicatiewaaier voor laagdrempelige communicatie voor mensen met een migratieachtergrond.

Wat willen we?

Gent werkt drempels voor ouderen weg via heldere en actuele communicatie.

Hoe willen we dit samen bereiken?

- *Door in te zetten op positieve en inclusieve communicatie.*
 - We betrekken ouderen zo veel mogelijk, zowel in de voorbereiding van communicatie (inspraak- en klankbordgroepen), de uitvoering (foto's van echte Gentse ouderen, storytelling...) en de evaluatie van die communicatie.
 - We engageren ons om bestaande taboes breed bespreekbaar te maken (personen met dementie, ouderenmis(be)handeling, psychische kwetsbaarheid, eenzaamheid bij ouderen...).
 - We communiceren in helder Nederlands op maat van specifieke doelgroepen en overbruggen taaldrempels met diverse instrumenten uit de communicatiewaaijer, zoals beeldmateriaal, sociaal tolken, tolken Vlaamse Gebarentaal, vertalingen, enz. Zo spelen we gericht in op de noden van anderstalige ouderen, dove en slechthorende ouderen, laaggeletterden, personen met een visuele beperking, enz. We doen dit steeds met respect voor de taalwetgeving.
 - We delen via onze communicatiekanalen positieve, inspirerende of innovatieve projecten of dienstverlening. We gaan altijd uit van de kracht van ouderen en hoeden ons voor betuttelende communicatie over ouderen.
 - Het label 'leeftijdsvriendelijke stad' van de Wereldgezondheidsorganisatie, zetten we in om draagvlak te creëren voor onze werking, zowel binnen de eigen diensten van Stad Gent, bij partnerorganisaties, als naar de brede bevolking.
- *Door te informeren over onze eigen dienstverlening, maar ook de dienstverlening van partners en andere actoren.*
 - We ontsluiten alle nuttige informatie voor ouderen via gerichte communicatie en via een mix van traditionele en digitale kanalen.
 - We engageren ons om via wijkcommunicatie ouderen te bereiken en bij te dragen aan het breder capteren en delen van signalen uit de wijken.
 - We communiceren op maat van specifieke doelgroepen (anderstalige ouderen, familie en mantelzorgers van de bewoners van onze woonzorgcentra, door het inloophuis dementie breder bekend te maken, enzovoort).
 - We ontsluiten op een toegankelijke manier het bestaande woonzorgaanbod in Gent.
 - We maken de Uitpas verder bekend.

Samengevat

Gent ziet heldere en actuele communicatie als een belangrijke hefboom om drempels voor ouderen weg te werken. Degelijke informatie is een basisvoorwaarde voor inspraak en participatie. We willen ouderen informeren over onze eigen dienstverlening, maar ook over de dienstverlening van partners en andere actoren. We blijven inzetten op diverse en positieve beeldvorming.

3.8. Gezondheid en zorg

Inleiding

Wie participeert aan de samenleving blijft langer actief, en wie actief is, heeft meer kans om langer gezond te blijven. Er is nog werk op het gebied van de gezondheidspreventie en het benadrukken van het belang van een gezonde levensstijl bij ouderen.

De algemene gezondheid en het welzijn van de Gentse ouder gaat er op vooruit. En de levensverwachting van Gentenaars neemt toe. Toch staan we voor heel wat nieuwe uitdagingen. Zo zijn er steeds meer chronische aandoeningen, meer personen met dementie, en ook de psychische kwetsbaarheid van ouderen neemt toe. De laatste jaren kent Gent een sterke toename van de zorgvragen. Zo waren er in Gent in 2018 binnen de residentiële zorg en binnen mantel- en thuiszorg meer dan 6300 65-plussers, die een dossier voor zwaar zorgbehoevenden hadden.

De steeds complexer wordende zorgvragen, samen met de vermaatschappelijking van de zorg en de vergrijzing, verhogen de druk op de naar schatting 40.000 mantelzorgers in Gent die dagelijks of wekelijks zorg en ondersteuning verlenen aan een naaste. Hun rol is van onschatbare waarde. Samen met andere vormen van informele zorg (zoals burenhulp en vrijwilligerswerk) en de professionele thuiszorg, zorgen mantelzorgers ervoor dat ouderen zo lang mogelijk in hun vertrouwde thuisomgeving kunnen verblijven. Om een kwaliteitsvol leven te garanderen voor wie zorg verleent en krijgt, is het essentieel om een goede ondersteuning van mantelzorgers duurzaam in te bedden in het Gentse zorglandschap.

Het departement Ouderenzorg is zelf een actor in dat Gentse ouderenzorglandschap, maar neemt ook een regierol op om de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorg te garanderen. Als regisseur willen we mee de bakens uitzetten op vlak van innovatie en doelgerichte zorg binnen de sector. We willen een voortrekkersrol opnemen om een 'zorgcontinuüm' uit te bouwen, waarbij zorg op maat wordt aangeboden, met een optimale samenwerking tussen de verschillende zorgaanbieders.

Stad Gent zette al in op zorg en gezondheid, onder meer door preventie via infosessies over gezond ouder worden, praatcafés over dementie, eerstelijnszorg door psychologen, ondersteuning en begeleiding bij vroegtijdige zorgplanning (o.a. bespreken thema levens einde), ergotherapie aan huis ... Maar ook door het actief te werken aan een zorgcontinuüm en door in te zetten op innovatie. Stad Gent en haar partners namen ook al initiatieven naar mantelzorgers (mantelzorgcafés en advies in de Idc's, infomomenten, psycho-educatie ...). Onze vijf woonzorgcentra zijn een belangrijke actor in het Gentse zorglandschap en bieden een thuis aan 759 (zwaar) zorgbehoevende ouderen.

Wat willen we?

Gent wil een maximale toegang tot een betaalbaar en kwalitatief zorgcontinuüm voor elke Gentenaar.

Hoe willen we dit samen bereiken?

- *We bouwen mee aan de eerstelijnszone Gent en werken samen in functie van een kwaliteitsvolle zorg voor de Gentenaar.*
 - We zorgen hierbij voor een structurele betrokkenheid van mantelzorgers.
 - We experimenteren met de uitbouw van buurtgerichte zorgnetwerken op maat voor ouderen.

- We zetten wijkgericht in op een maximale afstemming tussen zorgverstrekkers en faciliteren een intersectorale aanpak vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid.
- Samen met betrokken zorgpartners binnen Gent bereiden we de implementatie van de persoonsvolgende financiering en Belrai voor.
- *Door samen met alle partners in te zetten op een betere ondersteuning van mantelzorgers en een geïntegreerd beleid mantelzorg uit te werken.*
 - We maken een gedragen mantelzorgbeleid op dat afgestemd is met alle geïnteresseerde stakeholders en in eerste instantie mantelzorgers zelf.
 - We organiseren communicatiecampagnes om mantelzorg op een genuanceerde beeld in de aandacht te brengen
 - We bouwen met partners, mantelzorgers en burgers aan een betere herkenning en waardering van mantelzorg, door bijvoorbeeld vorming voor stadspersoneel, intervisie tussen zorgprofessionals ikv mantelzorg,...
 - We maken algemene communicatiekanalen voor mantelzorgers meer bekend. We centraliseren info over het Gents aanbod, signalen en vragen en verspreiden dit binnen het netwerk van stakeholders en betrokkenen.
 - We werken met partners mee aan een betere detectie en signalering van mantelzorgnoden, bijvoorbeeld door een kerngroep van mantelzorgers of door projecten.
 - We ontsluiten en optimaliseren het bestaande ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers (emotionele steun, praktische hulp, ontspanning, coördinatie van de zorg,...).
 - We zetten in op een betere samenwerking tussen de stakeholders op stads- en wijkniveau (mantelzorgers, vrijwilligers, de wijk, professionals), o.a. door het organiseren van workshops en events die deze stakeholders samenbrengen.
- *Door samen met alle betrokken partners in te zetten op preventieve acties die bijdragen aan actief en gezond ouder worden.*
 - We sensibiliseren ouderen over het belang van gezonde leefstijl: voldoende bewegen, niet roken, alcohol beperken, belang van vaccinatie, hand- nies- en hoesthygiëne, en gezonde voeding.
 - We bieden in samenwerking met de Sportdienst wijkgerichte informatiesessies aan rond actief en gezond ouder worden in eigen buurt.
 - In Ledeberg rollen we een project Gele Doos uit met als doel snellere en meer efficiënte eerste hulp bij dringende noodsituaties.
 - We zetten in op het verhogen van de mentale veerkracht bij ouderen (vb. suïcidepreventie).
 - We bouwen verder ondersteunende maatregelen uit ter voorkoming van ouderenmis(be)handeling.
 - We participeren aan preventieve acties voor een betere mondzorg, het voorkomen van ondervoeding, valpreventie en afbouw van gebruik van

psychofarmaca in de woonzorgcentra. Goede praktijken, kennis en ervaringen hierrond worden uitgewisseld met collega woonzorgcentra.

- Samen met de Gentse WZC en LDC zetten we in op kennisdeling van goede praktijken met betrekking tot buurtzorg.

- *Door in te zetten op een toegankelijke en hedendaagse infrastructuur.*
 - We screenen onze eigen woonzorgcentra, lokale dienstencentra en assistentiewoningen regelmatig en passen aan om te voldoen aan de bouwtechnische regels in het kader van het woonzorgdecreet.
 - Op regelmatige tijdstippen screenen we onze bestaande infrastructuur aan de evoluerende noden en behoeften van de ouderen en doen indien nodig aanpassingen. Bijvoorbeeld door onze leefruimtes aan te passen aan een meer kleinschalige leefgroepenwerking.

- *Door oplossingen te creëren voor de uitdagingen in het bestaand aanbod dagverblijf in Gent, zeker voor specifieke doelgroepen.*
 - We bekijken samen met potentiële aanbieders wie dagverzorging – eventueel binnen de CADO (Collectief Autonome DagOpvang) - kan aanbieden aan specifieke doelgroepen, zoals personen met jongdementie.
 - We zorgen voor meer ruimte in het bestaande dagverzorgingscentrum in Sint-Amandsberg, waardoor de activiteiten voor personen met dementie en personen met fysieke zorgnoden meer op maat georganiseerd worden.

- *Door samen met betrokken partners oplossingen te bieden voor het toenemend aantal (psychisch) kwetsbare ouderen.*
 - Samen met alle eerstelijnsactoren werken we aan een betere zorgcontinuïteit, zodat transfers van huis naar residentieel en eventueel terug naar huis beter op elkaar zijn afgestemd.
 - Samen met de betrokken actoren streven we naar een complementair aanbod voor de vragen en noden van psychisch kwetsbare ouderen.
 - We bouwen onze laagdrempelige dienstverlening aan huis (eerstelijnspsychoog, ergo@huis...) verder uit.
 - We sturen aan op een gezamenlijke Gentse aanpak voor zorg op maat voor de groter wordende groep zorgmijders.

- Door beleidsaanbevelingen te formuleren naar bovenlokale overheden
 - We formuleren beleidsaanbevelingen naar alle beleidsniveaus over het aanbod eerstelijnspsychologische ondersteuning.
 - We plaatsen de vraag naar ondersteuning van mensen met psychische problemen die fysiek te goed zijn voor een woonzorgcentrum maar teveel ondersteuning

nodig hebben om zelfstandig in een assistentiewoning te wonen, op de beleidsagenda's van bovenlokale overheden.

- *Door onze visie op open afdelingen verder uit te werken met het oog op een zo groot mogelijke vrijheid en zelfbeschikking.*
 - Door optimaal gebruik te maken van technologie (zoals dwaalalarm, optimale akoestiek, track and trace technologie ...) en een aangepaste werking kunnen we de beschermde afdelingen anders organiseren. Onze infrastructuur wordt, indien nodig, hieraan aangepast.
 - We bouwen het gebruik van psychofarmaca verder af binnen onze eigen voorzieningen. We wisselen kennis, goede praktijken en ervaringen hierrond uit binnen de sector.

- *Door een voortrekkersrol op te nemen in de realisatie van (woon)zorgconcepten van de toekomst.*
 - We volgen nauwgezet de nieuwe wetgeving op en investeren we in onze pioniersrol (bijvoorbeeld een zorgflat, de mantelzorgwoning ...).
 - We denken na over haalbare modellen voor kleinschalig wonen in de woonzorgcentra, en delen deze kennis met de sector.
 - We bouwen de buurtgerichte werking van onze woonzorgcentra verder uit om thuiswonende kwetsbare ouderen beter te ondersteunen (bv. Aanbod maaltijden, kapper...).
 - We stimuleren zorg- en welzijnsactoren om vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid de minder evidente noden (bv. vervuilde woonsituaties) in de thuiszorg op te nemen.
 - We werken pilootprojecten uit waarbij we op maat en flexibel kunnen schakelen tussen diverse zorgsystemen zoals flexibele WZC bedden, GAW, VAPH, e.d.. We onderzoeken hierbij wat de meerwaarde is voor zowel de cliënt als de organisatie op vlak van zorg en financiële leefbaarheid.
 - Indien de bovenlokale overheid financiering voorziet voor het uitbouwen van innovatieve zorgconcepten (bv. omtrent kleinschalig wonen voor mensen die nood hebben aan meer structuur) dan leveren we inspanningen om deze middelen naar Gent te halen om dit samen met (private) partners te realiseren.
 - We bekijken samen met de Gentse partners welke tijdelijke betaalbare woonzorgoplossingen mogelijk zijn in de fase tussen het ziekenhuisverblijf en de meeste geschikte oplossing (vb. aanpassing eigen woning, assistentiewoning, opname woonzorgcentrum,...).
 - We breiden het residentieel aanbod voor ouderen met een mentale beperking in Mariakerke uit met 14 plaatsen, waardoor het residentieel ouderenzorgaanbod in Zwijnaarde en Wondelgem toeneemt met respectievelijk 8 en 6 bedden.

- *Door het uittesten, implementeren en delen van succesvolle innovatieve zorgprocessen en technologische innovaties.*
 - We volgen nauwgezet de technologische ontwikkelingen op (vb. sensoren, communicatiemogelijkheden, 3D printen, zorg op afstand...) binnen ouderenzorg en nemen deel aan innovatieve pilootprojecten. Hiervoor werken we o.a. samen met Imec, Blue Health Innovation, Startup in Residence,....
 - Onze woonzorgcentra participeren aan een Vlaams project omtrent zorgethiek, waarbij men vertrekt van zorg die de waardigheid ondersteunt van de persoon die zorg ontvangt zowel als van de persoon die ze verleent.
 - In co-creatie met I-mec en de private start-up Soulcenter, werkt woonzorgcentrum De Vijvers mee aan de verdere ontwikkeling van een softwaretool, die bedoeld is om het thuisgevoel en welbevinden van ouderen in woonzorgcentra, en de jobtevredenheid bij zowel vrijwilligers als medewerkers te verhogen.

Samengevat

Gent wil een maximale toegang tot een betaalbaar en kwalitatief zorgcontinuüm voor elke Gentenaar.

Dat willen we doen door preventieve acties die bijdragen aan gezond en actief ouder worden, met extra aandacht voor de mantelzorgers, en door mee te bouwen aan de Eerstelijnszone Gent. We blijven inzetten op kwaliteitsvolle zorg- en dienstverlening op maat zoals de verdere uitbouw van de leefgroepenwerking . We onderzoeken waar er tekorten zijn in het Gentse zorgcontinuüm en bekijken samen met alle partners hoe we hier een antwoord op kunnen bieden. Ten slotte volgen we technologische ontwikkelingen op en nemen deel aan innovatieve pilootprojecten onder andere bij de realisatie van (woon)zorgconcepten van de toekomst.

4. Conclusie

Stad Gent is er van overtuigd dat een breed gedragen ouderenbeleid enkel kan gerealiseerd worden vanuit een integrale visie op ouder worden. Daarom is dit plan breed opgebouwd rond de acht beleidsdomeinen van een leeftijdsvriendelijke stad.

Door vanuit domeinoverschrijdende doelstellingen te vertrekken, bewaken we de coherentie van het gevoerde beleid over domeinen heen en krijg je een duidelijk overzicht van de uiteenlopende uitdagingen waar vanuit die verschillende domeinen naartoe gewerkt moet worden.

Stad Gent engageert zich om die uitdagingen aan te pakken door de acties in dit ouderenbeleidsplan te realiseren. Dit willen we doen samen met alle stadsdiensten en alle relevante actoren in Gent en door de doelgroep en de partners blijvend te betrekken bij de uitvoering van het beleid.

Stad Gent is qua ouderenbeleid nu al toonaangevend en een voorbeeld voor andere steden. Dit beleidsplan is ons engagement om ook in de komende jaren de hoogst mogelijke kwaliteit na te streven. Op die manier willen we Gent laten evolueren naar een echt leeftijdsvriendelijke stad. Waar de Gentenaars actief ouder kunnen worden, en waar er extra aandacht is voor hen die zich in een kwetsbare situatie bevinden.

5. Bijlagen

5.1. Budget

Voor de realisatie van de doelstellingen en de activiteiten van de Beleidsnota Ouderenzorg is in het Meerjarenplan 2020-2025 budget voorzien onder volgende operationele doelstellingen:

- OD10053 Elke Gentenaar krijgt alle kansen op een gezond leven en welzijn
- OD10052 Betere toegang tot kwaliteitsvolle zorg- en welzijnsvoorzieningen
- OD10031 Slim gebruiken van zorginfrastructuur
- OD10027 Slim gebruiken van ons patrimonium (o.a. budget voor bouw dienstverleningsknoop Oostakker)

Een stad is pas echt 'leeftijdsvriendelijk', wanneer op alle beleidsdomeinen inspanningen worden geleverd om het welzijn van ouderen te verbeteren. Heel wat doelstellingen en activiteiten van deze beleidsnota sluiten dan ook aan bij operationele doelstellingen van andere beleidsdomeinen binnen het Meerjarenplan 2020-2025.

5.2. Bijlage begrippenlijst en afkortingen

Begrip	Verklaring
8-80 Cities	Dit concept gaat uit van het principe dat als alles wat we in onze steden doen, goed is voor een 8-jarige en een 80-jarige, het voor iedereen goed zal zijn.
Belrai	BelRAI laat toe een globale beoordeling te maken van een persoon zijn fysieke, cognitieve, psychische en sociale zorgnoden. Het is een hulpmiddel voor zorgverleners en zorgorganisaties om de noden en het functioneren van kwetsbare personen of personen in een complexe zorgsituatie op te volgen.
Casaperta	CasAperta en CasAperta Muzieksalon is er voor personen met dementie en hun mantelzorger. Ze kunnen er terecht voor een artistieke en gezellige namiddag.
Centrumraad	Elk lokaal dienstencentrum heeft een centrumraad. Dat is een overleg waarin vrijwilligers, bezoekers en verenigingen uit de buurt de voorbije activiteiten evalueren en voorstellen doen voor de volgende activiteiten. Het doel is om zo de werking van het lokaal dienstencentrum beter af te stemmen op de wensen van bezoekers, vrijwilligers en verenigingen.
Cohousing	Cohousing is een woonconcept waarbij een groep mensen samen een aantal private wooneenheden bouwen of renoveren. De woonheden beschikken over

	gemeenschappelijke voorzieningen. Dit met voldoende aandacht voor de omgeving en het gemeenschapsgevoel.
Cultuursensitieve zorg	Het doel van cultuursensitieve zorg is om de culturele factoren in acht te nemen, terwijl we streven naar wederzijdse begrip en gelijkwaardige zorg.
Doelgerichte zorg	Doelgerichte zorg betekent de shift maken van vraag- en aanbodgestuurde zorg naar zorg die vertrekt van de persoon met een zorgnood en wat die graag wil bereiken. Het gaat om een positieve benadering van gezondheid, uitgaande van de eigen mogelijkheden én het versterken van deze mogelijkheden. Dit vraagt een andere houding en vaardigheden van de hulpverlener, andere manieren van samenwerken, ook tussen zorg- en welzijnswerkers én het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal.
Eerstelijnszone	Eerstelijnszones zijn opgericht om het werk van lokale overheden, zorg- en hulpverleners beter op elkaar af te stemmen. Met als doel een effectieve en kwalitatieve eerste lijn waar de burger centraal staat en die toegankelijk is voor iedereen. Een eerstelijnszone is een geografisch afgebakend gebied, gevormd door 1 of meerdere gemeenten en aangestuurd door een zorgraad.
Gelijke kansenmethodiek	De Gelijke Kansen Methodiek is een procesbegeleiding met als doel aandacht voor gelijke kansen en armoede op een doeltreffende manier te integreren in de werking van diensten én binnen het denken en handelen van de medewerkers.
Gent knapt op	Het project Gent knapt op zal 100 woningen van kwetsbare gezinnen verbouwen zodat de kwaliteit ervan verbetert en de huizen energiezuiniger worden. Deelnemers krijgen hiervoor maximaal 30.000 euro. De partners van Gent knapt op zorgen voor gratis begeleiding en advies.
Gentse Gezondheidsraad	De Gentse Gezondheidsraad is een stedelijke adviesraad samengesteld uit actoren van de Gentse gezondheids- en welzijnssector die samenwerken aan een gemeenschappelijk en integraal gezondheidsbeleid in Gent en het stedelijk gezondheidsbeleid mee adviseren.
GOLLD	Aanpasbaar bouwen of GOLLD is zo bouwen dat je je woning rolwagenaangepast kan maken mits kleine en simpele aanpassingen, omdat je woning reeds een basistoegankelijkheid heeft.
Inloophuis Dementie	In het Inloophuis dementie kunnen mensen met geheugenproblemen en dementie én hun familie, vrienden, burens of mantelzorgers terecht voor informatie, ondersteuning, lotgenotencontact of een kopje koffie en een babbel.
Integrale toegankelijkheid	Integrale toegankelijkheid wil zeggen ‘toegankelijkheid voor iedereen’. Zo kan iedereen zich zelfstandig, veilig en comfortabel in zijn of haar leefomgeving bewegen. De doelgroep is daarbij duidelijk iedereen. Niet alleen personen met een beperking, maar ook oudere mensen, mensen met een tijdelijke beperking of ouders met een kindwagen. Een integraal toegankelijke leefomgeving is de sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft.

Intergenerationeel	Contacten tussen verschillende generaties
Knelpuntenwandeling	Dit is een wandeling waarbij aandachtspunten voor voetgangers en of fietsers worden opgespoord. Bv. losse tegels, gladde hellingen, te hoge opstapjes, onveilige oversteekplaatsen.... De verschillende knelpunten worden geïnventariseerd en gaan daarna naar de verantwoordelijke personen in de stad voor opvolging.
Levensloopbestendige wijk	Dit is een wijk waar alle leeftijden en alle samenlevingsvormen over alle generaties heen een plek kunnen vinden; er is een ruim aanbod aan voldoende verschillende woonvormen en functies, zodat alles binnen of in de nabijheid van de wijk aanwezig is.
Mantelzorger	Mantelzorger ben je als je; op regelmatige basis zorgt voor een familielid, buur, vriend, kennis... thuis of in een voorziening; meer dan gebruikelijke zorg geeft omwille van ziekte, handicap, psychische moeilijkheden...; dit doet omdat je een affectieve band hebt met die persoon.
Mobiele zorgwoning	Dit is een verplaatsbare unit in de tuin waar de zorgvrager kan verblijven.
Ouderenbehoefteonderzoek	De Ouderenbehoefteonderzoeken (Belgian Ageing Studies - BAS) vinden hun oorsprong in een nauwe samenwerking tussen medewerkers van de Vrije Universiteit Brussel en de Hogeschool Gent. Sinds het begin van de jaren 2000 onderzoekt het BAS-team de sociale aspecten van het ouder worden. Hun werk focust zich op diverse sociaal gerontologische thema's: sociale, culturele en politieke participatie op latere leeftijd, vrijwilligerswerk, inclusie en exclusie, kwetsbaarheid, leeftijdsvriendelijke woonomgevingen, veiligheidsgevoelens en sociaal beleid voor en door ouderen.
Ouderenmis(be)handeling	Hieronder verstaan we al het handelen of nalaten van handelen van al diegenen die in een persoonlijke en/of professionele relatie met de oudere staan, waardoor de oudere persoon (herhaaldelijk) lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt dan wel vermoedelijk zal lijden en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid. Met de 'BE' willen we benadrukken dat naast opzettelijke mishandeling ook sprake kan zijn van niet bewuste handelingen of nalaten van handelingen die jou verdriet, pijn of kwaad kunnen berokkenen. We vertrekken daarbij steeds vanuit de beleving van de oudere zelf.
Outreachend werken	Letterlijk verwijst outreachend werken naar de 'act of reaching out'. Dit is de handeling om naar iets of iemand toe te stappen. Outreachend werken is een werkwijze die uitgaat van een actieve benadering en gericht is op het bevorderen van welzijn. De werker vertrekt vanuit de participatieve basishouding en richt zich op personen in maatschappelijk kwetsbare situaties, die niet of ontoereikend bereikt worden door het huidige dienst-, hulp- en zorgverleningsaanbod. Dit door zich te begeven in hun leefwereld met erkenning van de daar geldende waarden en normen. Met outreachend werken streeft

	men naar een wederzijdse afstemming tussen de doelgroep, haar netwerk, het maatschappelijk aanbod en de ruimere samenleving.
Personenalarmsysteem	Een personenalarmsysteem is een alarmtoestel waarmee je dag en nacht hulp kunt oproepen via een alarmcentrale. Het bestaat uit een toestel dat aangesloten is via de telefoonlijn of SIM-kaart en een zender die je rond de hals of pols kunt dragen. In geval van nood druk je op de knop van de zender en kom je automatisch in verbinding met de alarmcentrale van MUTAS. Zij contacteren dan de opgegeven hulpverleners of hulpdiensten.
Persoonsvolgende financiering	Iedereen heeft recht om zijn ondersteuning te organiseren zoals hij dat zelf wil. En die ondersteuning zal er niet voor iedereen hetzelfde uitzien. Met de invoering van de persoonsvolgende financiering wordt de financiering meer vraaggestuurd gemaakt. De ambitie is om zorggarantie te bieden voor de personen met de grootste ondersteuningsnood.
Psychofarmaca	Psychofarmaca zijn medicamenten die worden gebruikt bij de behandeling van ernstige psychiatrische problemen.
Signalenbundel	<p>Alle structurele signalen die voortkomen uit de externe signalenprocedure Gent worden tweejaarlijks verzameld in één signalenbundel. De signalen die in de bundel staan, zijn intersectoraal afgetoetst. Dit wil zeggen dat ze over die organisaties die signaleren in Gent erkend, herkend en gedeeld zijn, alle organisaties uit de werkgroep vinden het signaal duidelijk en neutraal omschreven. Voor publicatie van de signalenbundel dient iedere organisatie van de werkgroep zijn/haar akkoord te geven.</p> <p>Een signalenbundel is geen toedolijst aan het adres van één overheid, organisatie of sector. Het is de intersectorale deler van knelpunten die in de Gentse praktijk door hulpverleners vastgesteld zijn. Op die manier participeert de basiswerker aan het beleid, niet alleen met cijfers, maar ook met kwalitatieve signalen. De signalenbundel is een kwalitatieve aanvulling op statistische- en omgevingsanalyses.</p>
Sleutelkluisje	Dit is een sleutelkluisje dat bevestigd is aan de buitenkant van de woning. Daarin kan een huissleutel veilig opgeborgen worden. Het kastje kan geopend worden met een code.
Spraaktechnologie	Taal- en spraaktechnologie is het algemene woord voor allerlei technieken waarmee de computer communiceert met zijn gebruiker door middel van menselijke taal. Spraakherkenning is een van die technieken: de computer kan opschrijven wat iemand zegt of gesproken instructies volgen.
Stadsmonitor	De gemeente- en de stadsmonitor zijn omgevingsscanners die de brede omgeving van elke Vlaamse gemeente en centrumstad in beeld brengen. Beide monitoren bevatten meer dan 200 indicatoren, waaronder meer dan 80 survey-indicatoren, die afkomstig zijn uit een grootschalige bevraging bij een representatief staal van de inwoners in elke Vlaamse gemeente of stad.

Stadsvernieuwingsproject	Stadsvernieuwingsprojecten zijn hefboomprojecten voor een geïntegreerde stadsontwikkeling, en dit zowel in functie van economische, ecologische als sociale meerwaarde. Ze hebben tot doel de aantrekkelijkheid, de duurzaamheid en de leefbaarheid van steden te verhogen. Ze investeren in stedelijkheid, waarbij het zowel gaat om de fysieke arrangementen, zoals publieke ruimte, infrastructuur, nutsvoorzieningen, publieke voorzieningen, groen-blauwe dooradering, etc., maar ook om de institutionele kaders, de sociale en culturele verbanden waarin stedelingen gesocialiseerd zijn en waarin ze participeren.
Storytelling	Storytelling is het toepassen van verhalen om een doel te bereiken en betrokkenheid te creëren.
Toegankelijkheidsambtenaar	De toegankelijkheidsambtenaar is het eerste aanspreekpunt voor allerlei vragen over (fysieke) toegankelijkheid.
Transitwoningen	Transitwoningen zijn een tijdelijke en voorwaardelijke oplossing voor personen die zich in een specifieke problematische woonsituatie bevinden.
UiTPas	De UiTPas is een spaarkaart voor iedereen.
Vergrijzing	Vergrijzing houdt in dat het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt.
Vermaatschappelijking van de zorg	Verschuiving binnen de zorg waarbij ernaar gestreefd wordt om mensen met beperkingen, chronisch zieken, kwetsbare ouderen, jongeren met gedrags- en emotionele problemen, mensen die in armoede leven, ..., met al hun mogelijkheden en kwetsbaarheden een eigen zinvolle plek in de samenleving te laten innemen, hen daarbij waar nodig te ondersteunen en de zorg zoveel mogelijk geïntegreerd in de samenleving te laten verlopen. Begrippen die hierbij een rol spelen zijn onder meer deïstitutionalisering, community care, empowerment, kracht- en contextgericht werken, vraagsturing en respijtzorg.
Vervoersarmoede	Bij uitsluiting op meerdere domeinen van het maatschappelijk leven door een beperkte mobiliteit, spreken we van vervoersarmoede
Vrijwilligerspunt	Het vrijwilligerspunt van de stad Gent is een digitaal platform waarop het aanbod van vrijwilligerswerk in Gent gebundeld wordt en waar essentiële informatie over vrijwilligerswerk te vinden is.
Vroegdetectie	Vroegdetectie gaat over het herkennen van signalen die kunnen wijzen op een beginnend of een bestaand probleem.
Wijkactieplannen	Een wijkactieplan is een plan met prioriteiten, bottom-up opgemaakt en in nauwe samenwerking met de sociale wijkpartners. Vanuit signalen uit de wijk sleutelen ze aan een lange termijn oplossing door de samenwerking tussen de verschillende diensten en organisaties op wijkniveau op elkaar af te stemmen en te versterken.

Wijkbeurs	Tussen 2016 en 2018 vond in iedere wijk een Wijkbeurs plaats, een grote infomarkt over de wijk. De Wijkbeurs was opgebouwd rond 9 thema's. Daarbij gaf het stadsbestuur informatie en toelichting bij zijn realisaties, beleid en plannen en dat zowel stadsbreed als specifiek voor de wijk. Aanvullend stelden ook allerhande wijkpartners, lokale verenigingen en organisaties in de wijk hun werking en initiatieven voor.
Wijkmobiliteitsplannen	Een wijkmobiliteitsplan bepaalt hoe alle weggebruikers zich veilig in de wijk kunnen verplaatsen. In welke straten gaat het goed en waar kan het beter? Hoe maken we schoolroutes veiliger voor fietsers en voetgangers? En hoe leiden we het openbaar vervoer en het vrachtverkeer in goede banen? De vragen en uitdagingen verschillen van wijk tot wijk. Daarom krijgt jouw wijk een wijkmobiliteitsplan op maat. In dat plan houden we rekening met de mening van al wie in de wijk woont en werkt, maar ook met de plannen die nu al op punt staan, voor de herinrichting van een straat of plein, bijvoorbeeld. En we luisteren natuurlijk ook naar wat de brandweer en Ivago te zeggen hebben. Zo maken we samen werk van een veilige, duurzame en bereikbare wijk.
Zorgmijders	Mensen met problemen op meerdere leefgebieden, die ze zelf moeilijk kunnen oplossen, maar die niet om hulp vragen of hulp niet willen of kunnen accepteren.

Afkorting	Uitleg
CADO	Collectief Autonome Dagopvang
GAW	Groepen van assistentiewoningen
GIB	Gewaarborgd inkomen voor bejaarden
GOLLD	Gentse ontwerpen levensloopbestendig design
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen
LDC	Lokaal dienstencentrum
LHBT+	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel en transgenders
VAPH	Vlaams agentschap voor personen met een handicap
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie
WZC	Woonzorgcentrum

5.3. Cijfers

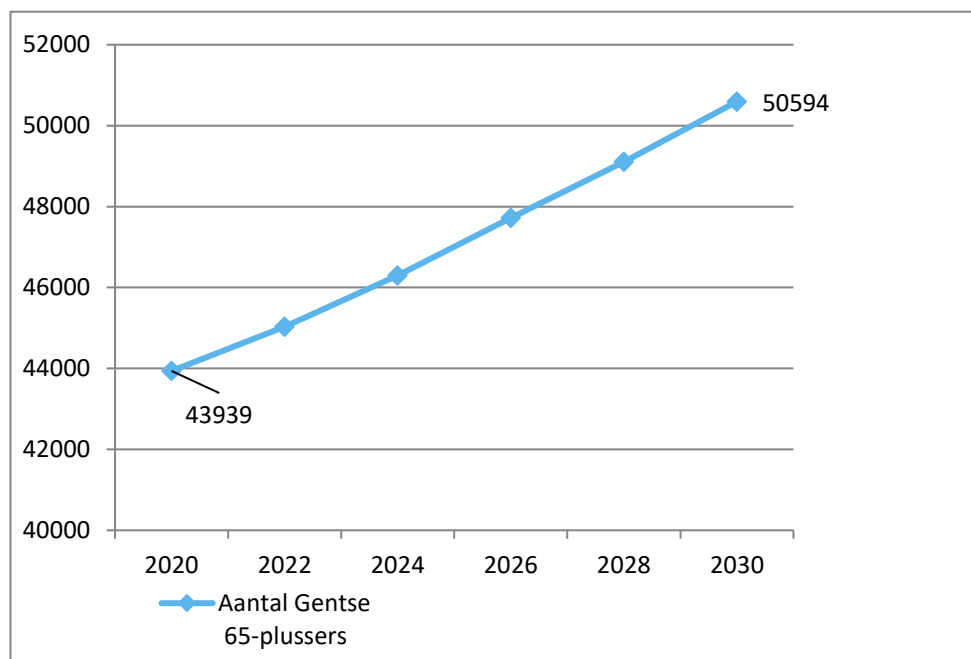
5.3.1. Cijfers onder hoofdstuk 2 'Samenvatting'

Aantal Gentenaars ingeschreven op het bevolkingsregister – 2019

	Aantal 0-64 jarigen	Aantal 65-plussers	Eindtotaal
2019	218136	43342	261478

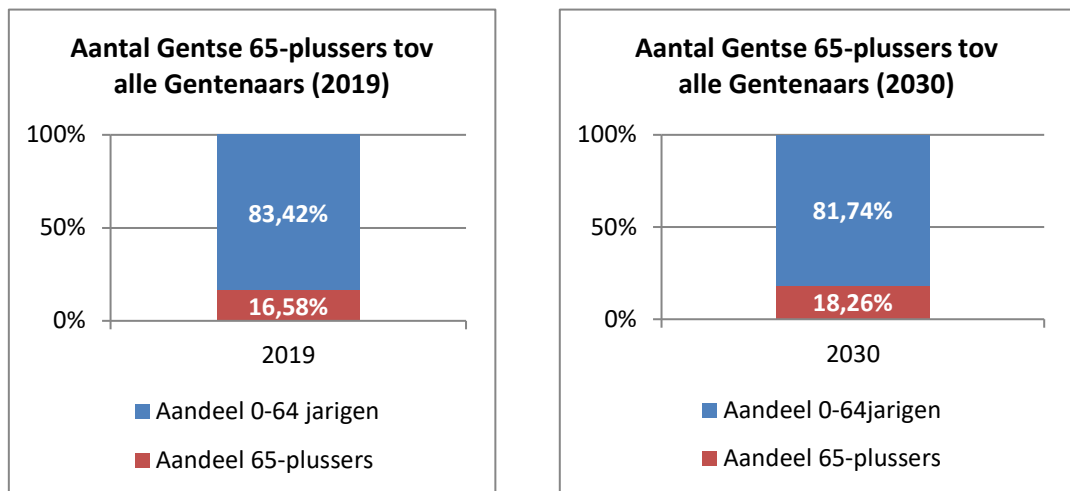
In Gent waren in 2019 261.478 personen ingeschreven op het bevolkingsregister. 43.342 waren ouder dan 65 jaar.

Prognose aantal Gentse 65-plussers (2019 – 2030)

Volgens de laatste bevolkingsprojectie zal het aantal 65-plussers in Gent de komende jaren jaarlijks gevoelig stijgen. Verwachting is dat in 2030 Gent bijna 7.000 65-plussers meer zal tellen dan in 2019.

Prognose aantal Gentse 65-plussers (2019 – 2030)

Volgens de laatste bevolkingsprojectie zal Gent de komende jaren vergrijzen. Momenteel is 16,5% van de Gentse bevolking ouder dan 65 jaar. Verwachting is dat tegen 2030 dat meer dan 18% van de Gentse bevolking ouder zijn dan 65 jaar.

Aantal Gentse 0-54jarigen, 55-64jarigen,65-79jarigen, 80-plussers (2011 – 2019)

	0-54j		55-64j		65-79j		80j...-	
	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.
2011	178.788	72,47%	26.430	10,71%	28.610	11,60%	12.891	5,22%
2019	189.649	72,53%	28.487	10,89%	29.012	11,10%	14.330	5,48%

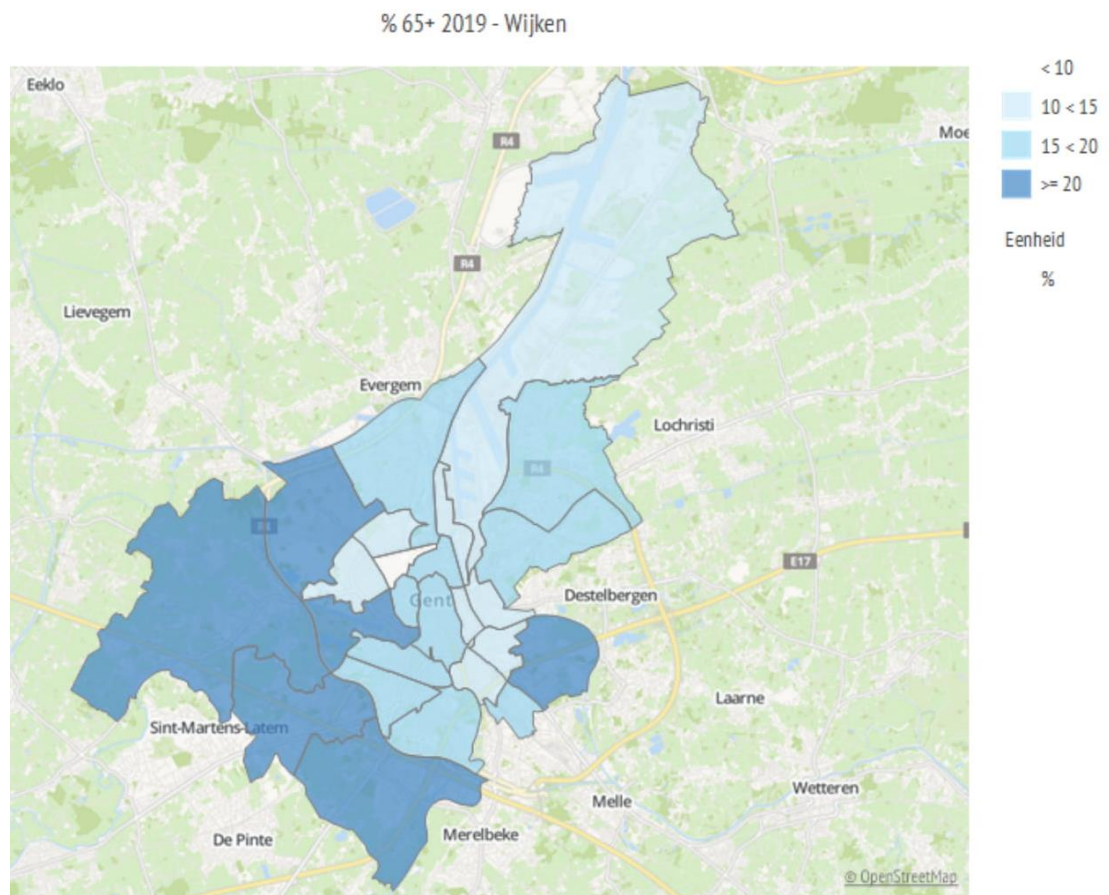
In 2019 telde stad Gent 14.330 80-plussers. Dit is meer dan 5% van de Gentse bevolking. Het aantal 55-64 jarigen in Gent steeg de voorbije jaren. Anno 2019 telt Gent 28.487 55-64jarigen. Dit is bijna 11 procent van de Gentse bevolking.

Percentage aandeel 65-plussers per wijk – Gent (2019)

Wijk Gent	Percentage aandeel 65-plussers
23-Sint Denijs Westrem	25,59%
25-Drongen	23,62%
24-Mariakerke	22,77%
19-Zwijnaarde	22,03%
16-Gentbrugge	21,71%
05-Watersportbaan - Ekkerghem	21,60%
08-Wondelgem	19,55%
12-Oostakker	18,65%
14-Sint Amandsberg	16,74%
21-Stationsbuurt Zuid	16,17%
20-Nieuw Gent - UZ	15,88%
22-Stationsbuurt Noord	15,79%
01-Binnenstad	15,67%
02-Sluziken - Tolhuis - Ham	15,51%
15-Moscou - Vogelhoek	15,25%
06-Elisabethbegijnhof - Papeg	15,09%
11-Kanaaldorpen en -zone	14,90%
18-Ledeberg	13,87%
17-Oud Gentbrugge	13,72%
09-Bloemekenswijk	13,48%
04-Brugse Poort - Rooigem	12,20%
13-Dampoort	11,08%
03-Macharius - Heirnis	11,07%
10-Muide - Meulestede - Afrik	10,55%
07-Rabot - Blaisantvest	9,55%

De wijken met het procentueel het hoogste aantal 65-plussers (meer dan één op vijf) zijn anno 2019 Mariakerke, Drongen, Gentbrugge, Watersportbaan-Ekkerghem, Zwijnaarde en Sint-Denijs-Westrem.

Percentage aandeel 65-plussers per wijk – kaart Gent (2019)

De wijken met het procentueel het hoogste aantal 65-plussers (meer dan één op vijf) situeren zich vooral in het zuidwesten van Gent.

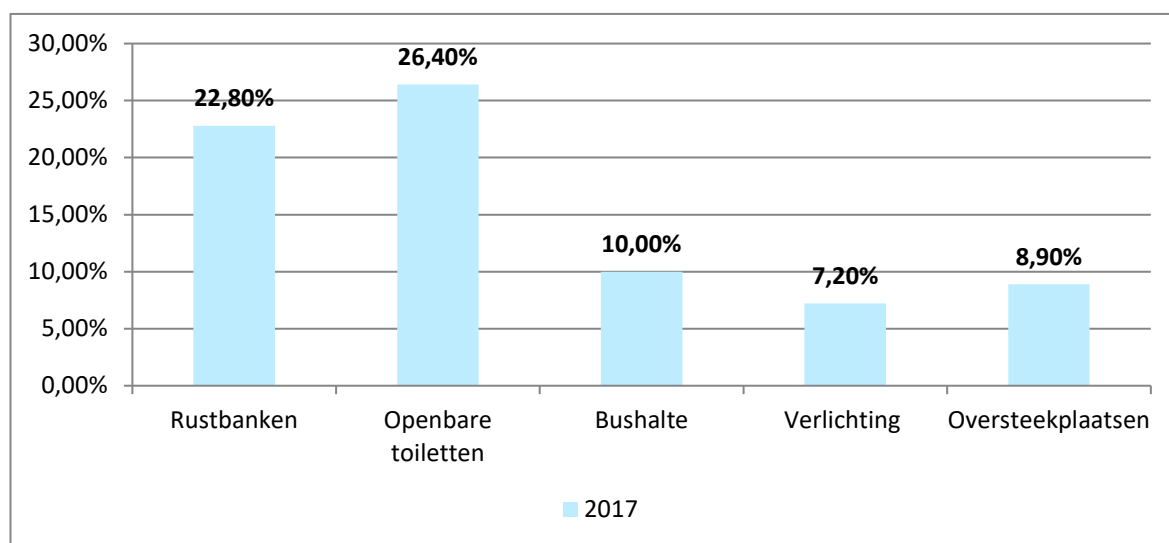
Percentage evolutie aandeel 65-plussers per wijk – Gent (2011 - 2019)

Wijk	Percentage evolutie aandeel 65-plussers
25-Drongen	20,13%
12-Oostakker	19,49%
08-Wondelgem	16,88%
19-Zwijnaarde	16,28%
16-Gentbrugge	10,91%
03-Macharius - Heirnis	9,97%
23-Sint Denijs Westrem	9,19%
24-Mariakerke	8,76%
01-Binnenstad	5,72%
15-Moscou - Vogelhoek	5,50%
06-Elisabethbegijnhof - Papegai	4,73%
13-Dampoort	2,18%
17-Oud Gentbrugge	0,48%
02-Sluziken - Tolhuis - Ham	0,17%
14-Sint Amandsberg	-0,09%
20-Nieuw Gent - UZ	-0,32%
21-Stationsbuurt Zuid	-1,06%
18-Ledeberg	-1,60%
09-Bloemekenswijk	-2,72%
22-Stationsbuurt Noord	-3,12%
04-Brugse Poort - Rooigem	-3,85%
11-Kanaaldorpen en -zone	-6,35%
07-Rabot - Blaisantvest	-9,38%
05-Watersportbaan - Ekkergem	-13,22%
10-Muide - Meulestede – Afrikalaan	-16,82%

De wijken Drongen, Oostakker, Wondelgem, Zwijnaarde en Gentbrugge kenden in de voorbije jaren de sterkste groei van het aantal 65-plussers (meer dan 10% sinds 2011).

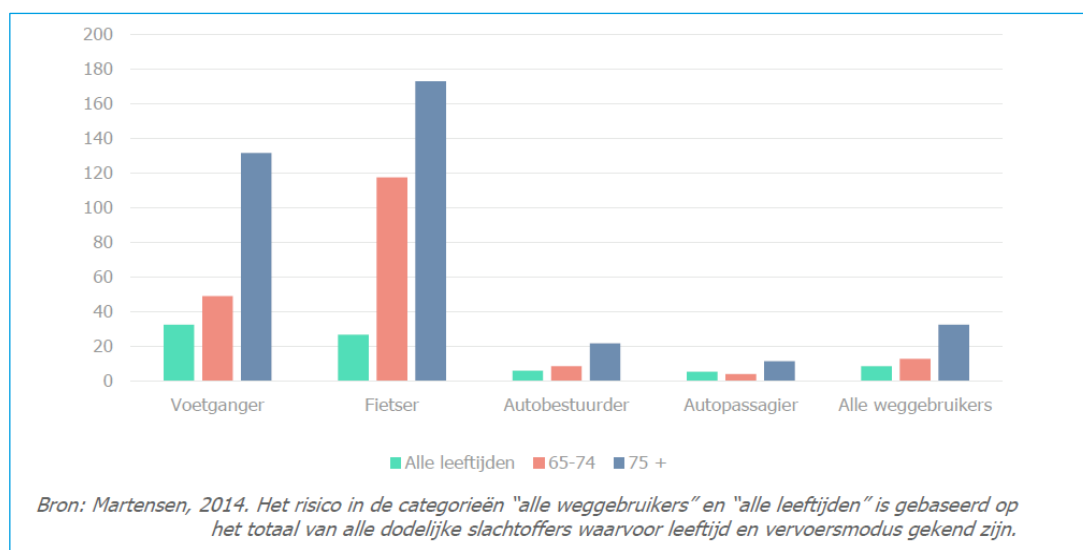
Cijfers bij hoofdstuk 3.1. 'Publieke ruimte en gebouwen'

Percentage Gentse ouderen uit ouderbehoeftenonderzoek dat rond onderstaande items tekorten ervaart binnen hun wijk (2017)

5.3.2. Cijfers bij hoofdstuk 3.2. 'Transport en mobiliteit'

Aantal doden per miljard afgelegde kilometer naargelang het type weggebruiker en leeftijd - VIAS

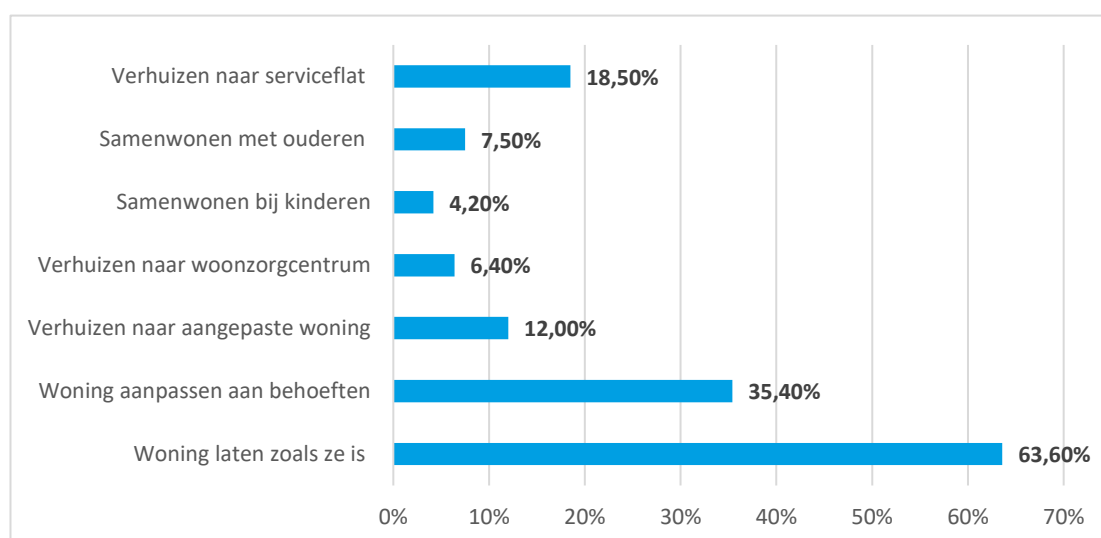

5.3.3. Cijfers bij hoofdstuk 3.3. 'Wonen'

Mate waarin items binnen woningen door Gentse ouderen binnen het ouderenbehoefteonderzoek als onaangepast worden ervaren (2017)

Items onaangepastheid woning	2017 - Gent
Trappen in de woning	55,8%
Trappen om te betreden	20,3%
Trappen om naar toilet te gaan	11,3%
Drempels te hoog	9,8%

Mate van intentie tot verhuizen of aanpassen van de eigen woning bij Gentse ouderen binnen het ouderenbehoefteonderzoek (2017)

5.3.4. Cijfers bij hoofdstuk 3.4. 'Sociaal-culturele participatie'

Trends in participatie en receptieve cultuur over de jaren naargelang de leeftijdsgroep – Vlaanderen (2017)

		2004	2009	2014
<i>Klassieke concerten</i>	55-64	10,5% _a	10,5% _a	8,9% _a
	65-74	7,6% _a	8,8% _a	13,6% _b
	75+	7,3% _a *	8,6% _{a,b}	12,8% _b
<i>Niet-klassieke concerten</i>	55-64	8,9% _a	11,8% _a	16,8% _b
	65-74	4,1% _a	7,1% _a	12,6% _b
	75+	4,4% _a	6,5% _{a,b}	9,4% _b *
<i>Bioscoop</i>	55-64	22,6% _a	21,6% _a	23,3% _a
	65-74	9,1% _a *	12,9% _{a,b} *	17,7% _b
	75+	1,5% _a **	9,7% _b *	9,4% _b **
<i>Kunstmusea en tentoonstellingen</i>	55-64	25,4% _a	21,3% _a	24,1% _a
	65-74	15,7% _a *	16,5% _a	18,8% _a
	75+	9,7% _a *	9,8% _a *	13,8% _a *
<i>Andere musea en tentoonstellingen</i>	55-64	21,7% _a	17,7% _a	20,4% _a
	65-74	13,2% _a *	14,8% _a	17,3% _a
	75+	3,4% _a **	10,1% _b	14,2% _b
<i>Erfgoedactiviteiten</i>	55-64	47,1% _{a,b}	52,5% _b	43,6% _a
	65-74	36,0% _a *	47,5% _b	38,5% _a
	75+	22,8% _a **	25,3% _a **	21,9% _a **
<i>Kunstige podiumvoorstellingen</i>	55-64	31,8% _a	30,5% _a	32,7% _a
	65-74	23,6% _a	25,3% _a	27,9% _a
	75+	11,7% _a **	17,3% _{a,b} *	18,5% _b **
<i>Populaire podiumvoorstellingen</i>	55-64	31,1% _a	27,6% _a	26,3% _a
	65-74	19,0% _a *	19,3% _a	18,4% _a *
	75+	6,8% _a **	13,3% _b *	9,6% _{a,b} **
<i>Romans en poëziebundels gelezen (minstens 1 tot 5)</i>	55-64	32,5% _a	34,1% _{a,b}	39,4% _b
	65-74	25,7% _a	29,1% _{a,b}	32,5% _b
	75+	25,9% _a	26,0% _a	27,9% _a *

5.3.5. Cijfers bij hoofdstuk 3.5. 'Respect en sociale inclusie'

Armoederisico – financiële kwetsbaarheid – België (2016 – 2017 -2018)

Armoederisico, België			
Jaar	2016	2017	2018
Totaal	15,5%	15,9%	16,4%
Mannen	14,4%	14,9%	15,6%
Vrouwen	16,5%	16,9%	17,2%
0-15	17,2%	17,9%	20,2%
16-24	21,2%	22,1%	20,4%
25-49	13,5%	14,0%	14,2%
50-64	14,3%	13,9%	14,1%
65+	15,4%	16,0%	16,7 %

Aantal Gentse 65-plussers met recht op verhoogde tegemoetkoming (2014 – 2016)

	[aantal]	(t.o.v. 65-plussers in de ziekteverzekering) [%]
2014	12267	27,90%
2015	12282	27,80%
2016	12593	28,30%

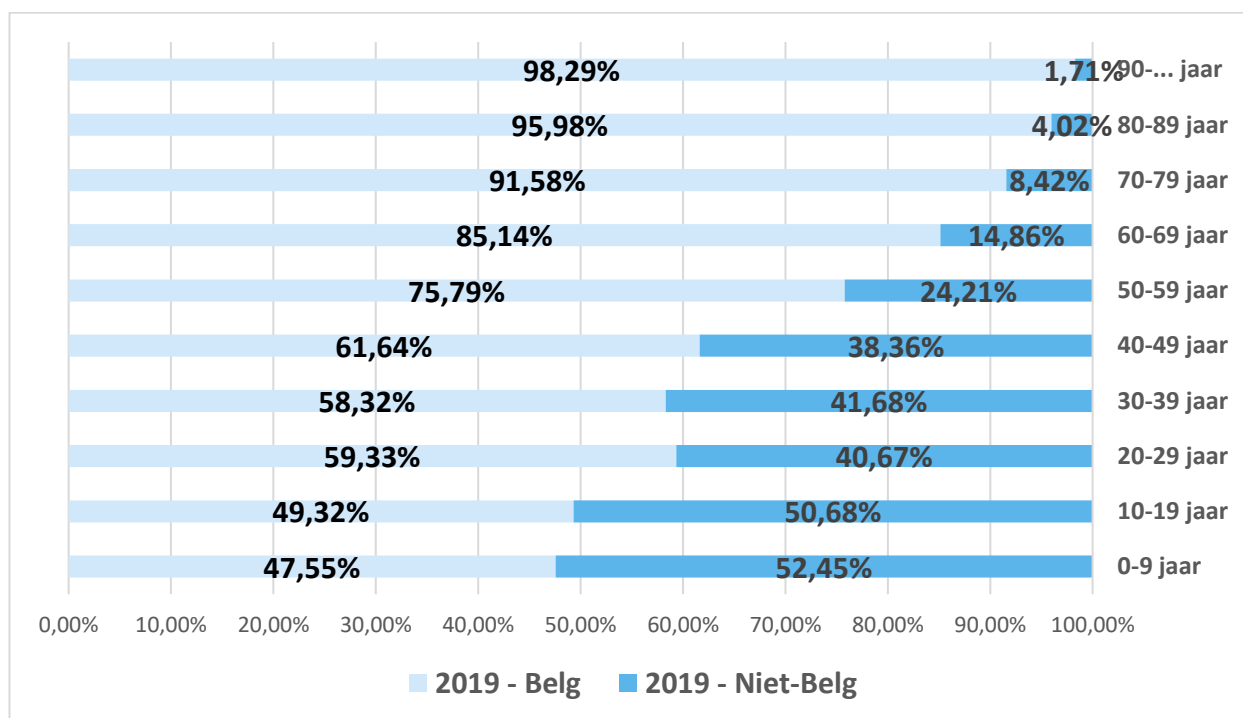
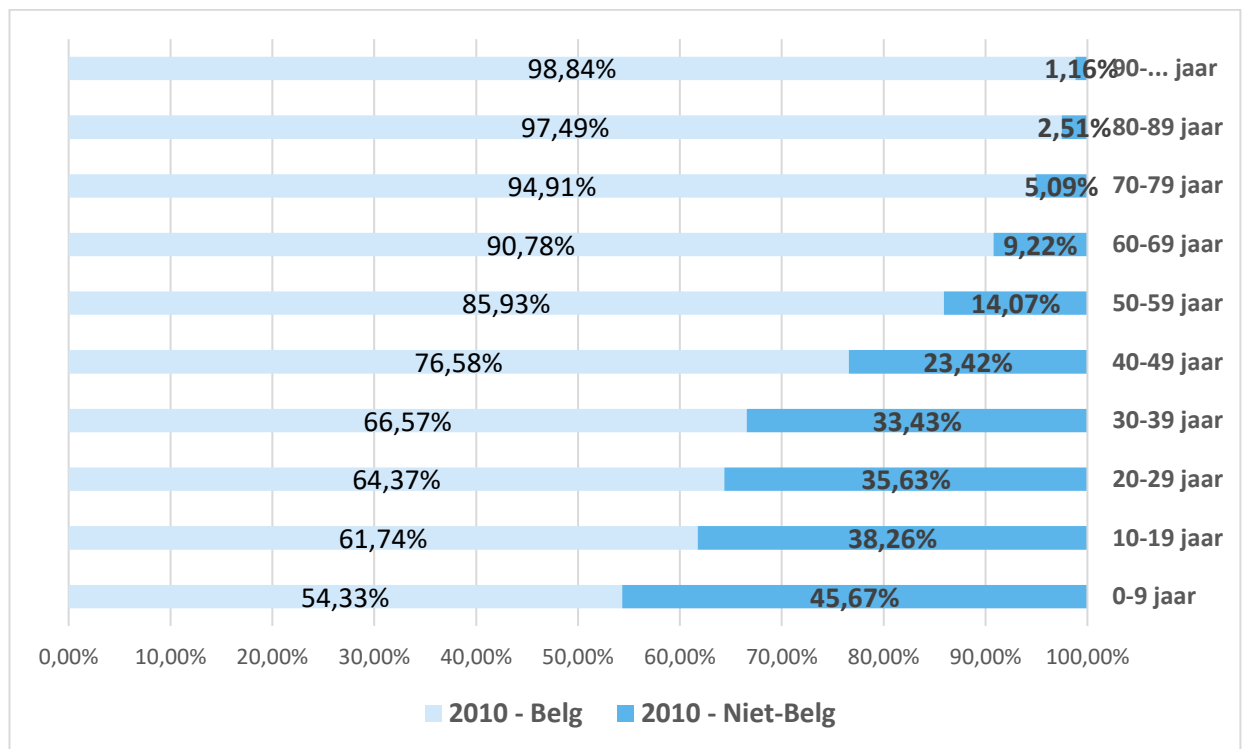
Aantal Gentse 65-plussers, die een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) of een gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB) ontvangt (2017-2018)

	Gentse 65-plussers met een inkomensgarantie (IGO+GIB)	Percentage ouderen met een inkomensgarantie (IGO + GBI) tov alle Gentse 65-plussers	Aantal Gentse 65-plussers
2017	2771	6,5%	42799
2018	2803	6,5%	43134

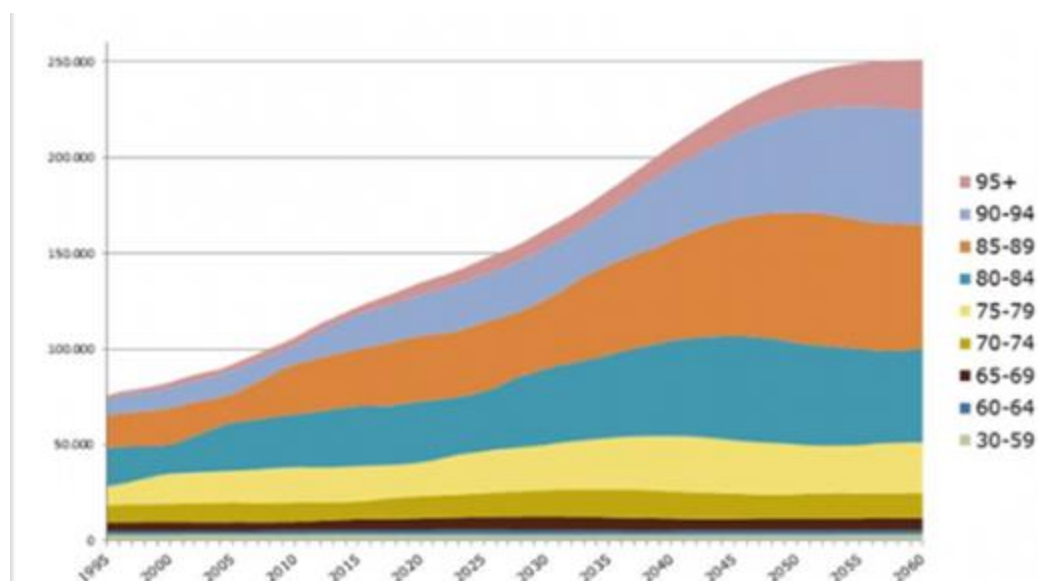
Aantal alleenwonenden ten opzichte van alle inwoners per leeftijdsgroep – Gent (2019)

	Alleenwonenden	% Alleenwonenden tov alle inwoners	Alle inwoners
65-plussers	14.979	34,54%	43.367
Alle leeftijden	49.489	19,65 %	262.371

Aantal inwoners volgens herkomstnationaliteit per leeftijdsgroep - Gent (2010 – 2019)

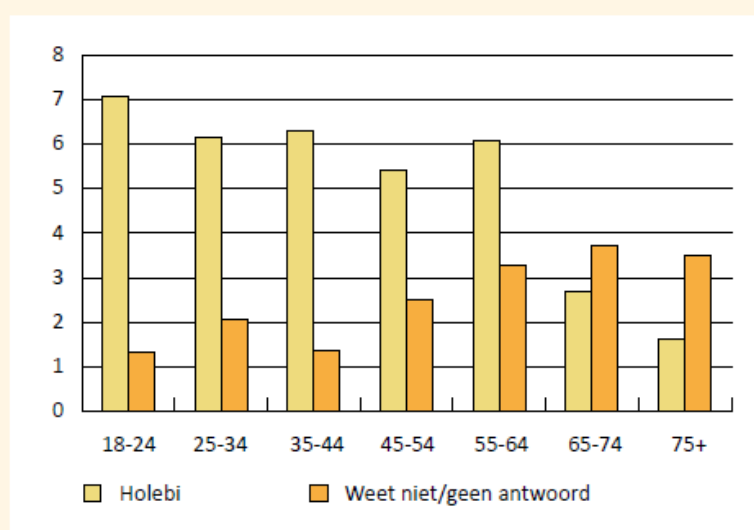
Aantal personen met dementie in het Vlaamse Gewest (2015 – 2060)

Overzicht leeftijdsverdeling holebi's Vlaanderen (2013 – 2018)

3.136 Leeftijdsverdeling holebi's

Aandeel holebi's en personen die 'weet niet' of niet antwoorden op de vraag naar seksuele oriëntatie, naar leeftijd, in 2013-2015, in %.

Overzicht aantal Gentse 65-plussers dat aangaf zich eenzaam te voelen – stadsmonitor 2017

65jaar en ouder		
Zelden of nooit	1368	65,80%
Soms	498	23,95%
Vaak	151	7,26%
Altijd of bijna altijd	62	2,98%

5.3.6. Cijfers bij hoofdstuk 3.6. 'Maatschappelijke participatie'

Percentage Gentenaars die aangeeft bereid is mee te praten over wat er gebeurt in de stad per leeftijdsgroep - stadsmonitor 2017

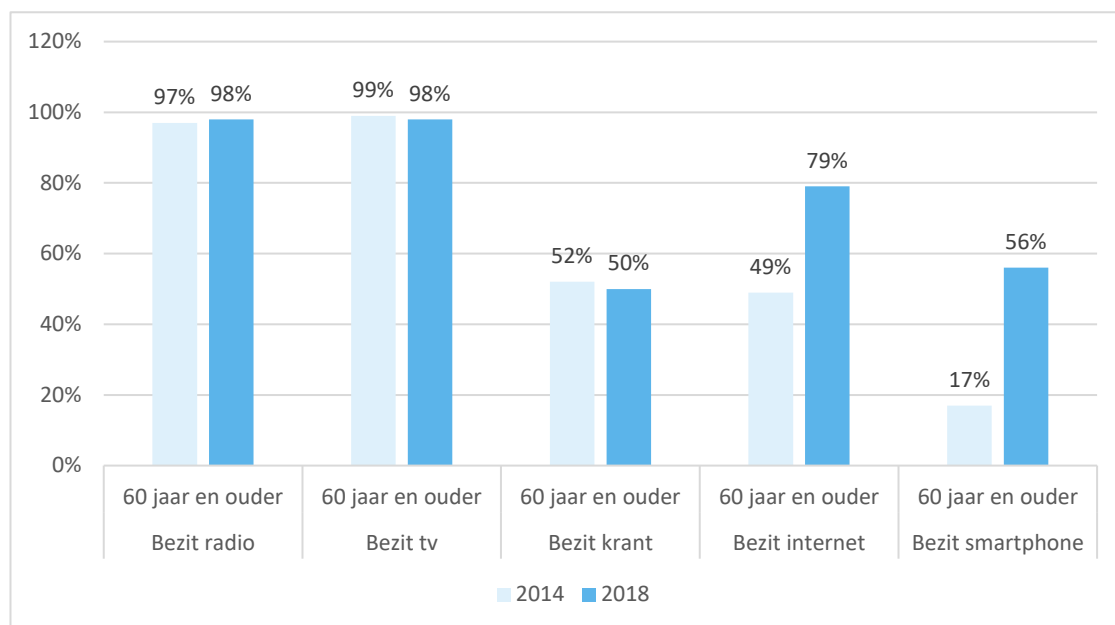
	55 tot 64 jaar	65 tot 79 jaar	80 jaar en ouder
Helemaal niet bereid	6,61%	11,08%	21,11%
Niet bereid	12,05%	16,93%	27,55%
Noch bereid, noch niet bereid	32,02%	32,72%	23,08%
Bereid	41,46%	33,86%	25,04%
Heel bereid	7,85%	5,41%	3,22%

Percentage Gentenaars die aangeeft actief te zijn als vrijwilliger volgens leeftijdsgroep – stadsmonitor 2017

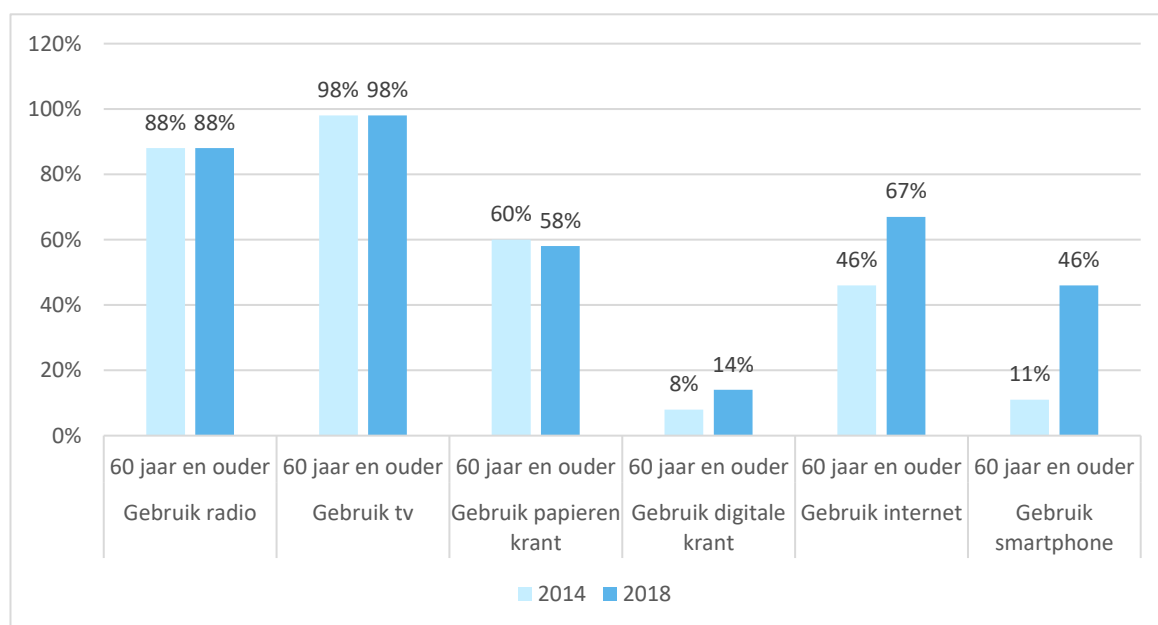
	Actief als vrijwilliger				
	jonger dan 55 jaar	55 tot 64 jaar	65 tot 79 jaar	80 jaar en ouder	Alle leeftijden
Ja	14,15%	19,27%	22,38%	13,28%	16,54%
Nee	85,85%	80,73%	77,62%	86,72%	83,46%

5.3.7. Cijfers bij hoofdstuk 3.7. 'Communicatie en informatie'

Percentage 60-plussers die onderstaande mediabronnen bezit – Vlaanderen (2014-2018)

Percentage 60-plussers die een keer per week gebruik maakt van onderstaande mediabronnen – Vlaanderen (2014-2018)

5.3.8. Cijfers bij hoofdstuk 3.8. 'Gezondheid en zorg'

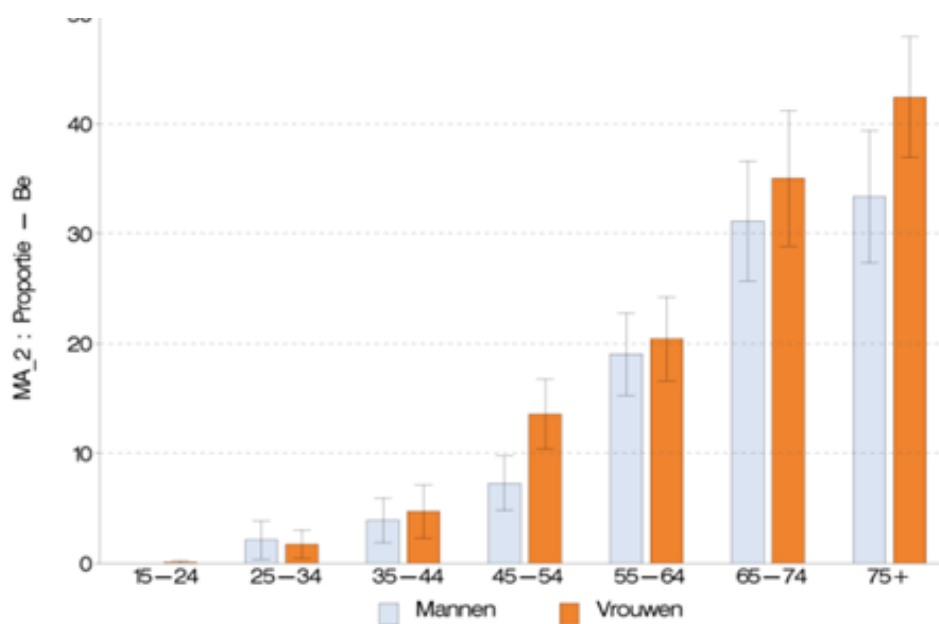
Aantal Gentse 65-plussers volgens geslacht (2019)

	Mannen - 65-plussers	Vrouwen - 65-plussers	% Mannen tov alle 65-plussers	% Vrouwen tov alle 65-plussers	Gentse 65-plussers
2019	18570	24772	42,85%	57,15%	43342

Levensverwachting volgens geslacht- Gent (2011 – 2018)

Levensverwachting	2011	2018
Levensverwachting mannen	74j	80j
Levensverwachting vrouwen	81j	84j

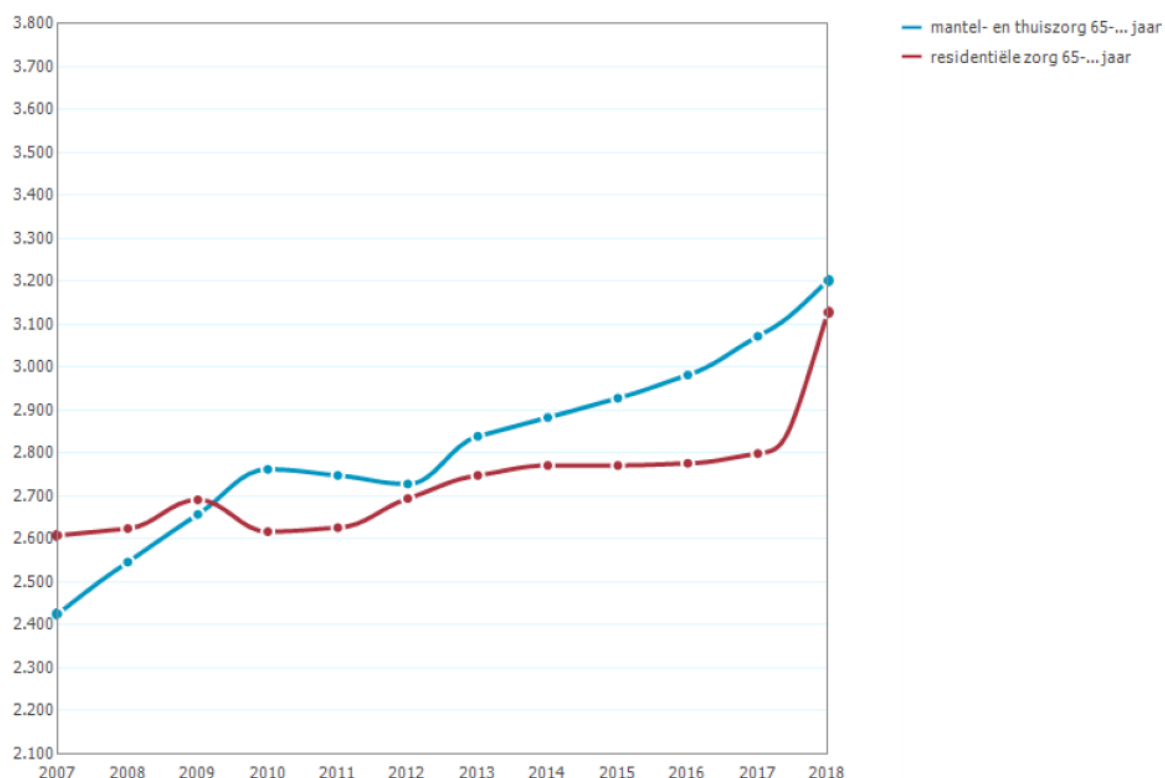
Percentage van de bevolking (van 15 jaar en ouder) met multimorbiditeit (= tegelijk lijden aan 2 of meer **chronische** ziekten) in de afgelopen maanden volgens geslacht en leeftijd – België (2013)

Aantal Gentenaars die matige tot zware psychische problemen ervaart – stadsmonitor 2017

Alle Gentenaars	
Ervaaert matige tot zware psychische problemen	14,1%

Aantal dossiers zorgbudget (mantel- en thuiszorg en residentiële zorg) voor zwaar zorgbehovende ouderen in Gent (2007 – 2018)

Percentage Gentenaars die mantelzorg geeft of krijgt – stadsmonitor (2017)

	Percentage
Aantal Gentenaars die minstens eenmaal per maand mantelzorg krijgen	13,00%
Aantal Gentenaars die wekelijks of dagelijks voor zorgen voor een zorgbehovende familielid, buur of vriend	17,00%
Aantal Gentenaars die dagelijks of wekelijks met iemand meehelpen in het huishouden	9,00%
Aantal Gentenaars die dagelijks of wekelijks met iemand in huishouden meehelpen	10,00%

5.4. Bronnen

- Copyright coverfoto @buitengewoonanders
- Bevolkingscijfers 2019: Bron <https://gent.buurtmonitor.be/>
- Beleidsmemorandum 2018 – Stedelijke Seniorenraad Gent
- Bral, L., Jacques, A., Laenen, S., & Vanderhasselt, A. (2018). Stadsmonitor 2017 - Een monitor voor leefbare en duurzame Vlaamse steden. Brussel: Agentschap voor Binnenlands Bestuur.
- De Baere, M, F. Mullens, J. Siongers, R Vandenplas (2017): Voor spelers van 9 tot 99 jaar: participatie kent geen leeftijd (?). Departement Cultuur, Jeugd en Media, Brussel: Departement Cultuur, Jeugd en Media, Brussel: Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR (140 blz.) - TOR 2018/20.
- Dienst Data en Informatie - Bedrijfsvoering - Stad Gent, Omgevingsanalyse Gent in cijfers 2018, 2018, Gent: Magelaan cvba
- Martensen; H. & Schinckus L. (2018) Themadossier Verkeersveiligheid nr. 1 Senioren. Brussel, België: Vias institute – Kenniscentrum Verkeersveiligheid
- Studiedienst Vlaamse Regering, VRIND 2016 Vlaamse Regionale Indicatoren
- <https://provincies.incijfers.be/databank> Rapport Ouderenzorg Gent
- <http://www.kenniscentrumwwz.be/levensloopbestendig-wonen>
- Stad Gent en OCMW Gent (Update 2019), Ruimte voor ouderen.
- Survey Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen (SCV), Statistiek Vlaanderen
- Verté, D., Verté, E., De Witte N., (2018). Resultaten van het ouderenbehoeftenonderzoek (2018), VUB Press